

ภาคผนวก ช

คู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม
การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ สำหรับวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม

ปรียาพร บุชบา

สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

คำนำ

คู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะให้กับครูศิลปศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนาศักยภาพด้านการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ การบูรณาการความรู้ทางทัศนศิลป์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ การวาดภาพระบายสีน้ำ การปั้นดินเหนียว การพิมพ์ภาพ เนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงวิธีการฝึกอบรม ตอนที่ 2 หลักสูตรการฝึกอบรม ตอนที่ 3 หน่วยการอบรม 4 หน่วย ได้แก่

หน่วยการอบรมที่ 1 การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

หน่วยการอบรมที่ 2 การวาดภาพระบายสีน้ำ

หน่วยการอบรมที่ 3 การปั้นดินเหนียว

หน่วยการอบรมที่ 4 การพิมพ์ภาพ

หน่วยการอบรมแต่ละหน่วยประกอบด้วยแผนการจัดการอบรม สารการเรียนรู้ กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล ใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบ ประจําการอบรม และเกณฑ์การให้คะแนนไว้ในคู่มือฉบับนี้

คู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเล่มนี้ เป็นแนวทางการจัดอบรม ดังนั้นวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมต้องศึกษาวิธีการฝึกอบรม แผนการจัดการฝึกอบรม วิธีการวัดผลและประเมินผล การฝึกอบรม ให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อดำเนินการฝึกอบรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ปรียาพร บุชบา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
คำชี้แจงการใช้คู่มือ.....	1
หลักสูตรการฝึกอบรมการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ	
1.หลักการและเหตุผล.....	4
2.จุดประสงค์หลักสูตรการฝึกอบรม.....	6
3.โครงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม.....	6
4.วิธีและกิจกรรมการฝึกอบรม.....	8
5.สื่อการฝึกอบรม.....	9
6.การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม.....	9
7.ผังมโนทัศน์ของหลักสูตรการฝึกอบรม.....	10

หน่วยการอบรมที่ 1 การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

แผนการจัดการอบรมที่ 1 การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ.....	12
ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ.....	14
ใบกิจกรรมที่ 1.1 ผังความคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ.....	24
ใบกิจกรรมที่ 1.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	25
แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 1.....	27

หน่วยการอบรมที่ 2 การวาดภาพระบายสีน้ำ

แผนการจัดการอบรมที่ 2 การวาดภาพระบายสีน้ำ.....	32
ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การวาดภาพระบายสีน้ำ.....	34
ใบกิจกรรมที่ 2.1 เรื่อง ผังความคิดวาดภาพระบายสีน้ำ.....	39
ใบกิจกรรมที่ 2.2 เรื่อง วาดภาพระบายสีน้ำในวัดมหาธาตุ.....	40
แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 2.....	44

หน่วยการอบรมที่ 3 การปั้นดินเหนียว

แผนการจัดการอบรมที่ 3 การปั้นดินเหนียว.....	49
ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง การปั้นดินเหนียว.....	51
ใบกิจกรรมที่ 3.1 เรื่อง ผังความคิดการปั้นดินเหนียว.....	63
ใบกิจกรรมที่ 3.2 เรื่อง ปั้นดินเหนียวแบบลอยตัว.....	64
แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 3.....	6

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หน่วยการอบรมที่ 4 การพิมพ์ภาพ	
แผนการจัดการอบรมที่ 4 การพิมพ์ภาพ.....	73
ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง การพิมพ์ภาพ.....	75
ใบกิจกรรมที่ 4.1 เรื่อง ผังความคิดการพิมพ์ภาพ.....	83
ใบกิจกรรมที่ 4.2 เรื่อง พิมพ์ภาพลายฉลุ.....	84
แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 4.....	88

คำชี้แจงการใช้คู่มือ

คู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ สำหรับ
วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ วิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐาน
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการความรู้ทางทัศนศิลป์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะด้านการวาดภาพระบายสีน้ำ ด้านการปั้นดินเหนียวและด้านการพิมพ์ภาพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
5. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา การวาดภาพระบายสีน้ำ การปั้นดินเหนียวและการพิมพ์ภาพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
6. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนศิลปศึกษา

ส่วนประกอบของคู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม

คู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นนี้ แบ่งเนื้อหาและเวลาการอบรม ดังนี้

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ขอบข่ายเนื้อหา	เวลาอบรม
1	การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ	1. ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ 2. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ 3. ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจังหวัดราชบุรี 5. วิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ	6
2.	การวาดภาพระบายสีน้ำ	1. ความหมายวาดภาพระบายสีน้ำ 2. ลักษณะการวาดภาพระบายสีน้ำ 3. วิธีการวาดภาพระบายสีน้ำ 4. ขั้นตอนการวาดภาพระบายสีน้ำ	6

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ขอบข่ายเนื้อหา	เวลาอบรม
3.	การปั้นดินเหนียว	1. ความหมายการปั้นดินเหนียว 2. ลักษณะการปั้นดินเหนียว 3. รูปแบบการปั้นดินเหนียว 4. วัสดุอุปกรณ์และวิธีการเตรียม 5. ขั้นตอนการปั้นดินเหนียว	6
4.	การพิมพ์ภาพ	1. ความหมายการพิมพ์ภาพ 2. ความเป็นมาของการพิมพ์ภาพ 3. ประเภทของการพิมพ์ภาพ 4. ขั้นตอนการปฏิบัติการพิมพ์ภาพ	6

คำแนะนำสำหรับวิทยากร

1. ศึกษารายละเอียดเนื้อหาสาระ การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ การวาดภาพระบายสีน้ำ การปั้นดินเหนียวและการพิมพ์ภาพให้เข้าใจเบื้องต้น รวมถึงตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของส่วนอื่น ๆ เช่น ใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบประจำหน่วย เป็นต้น
2. ในแผนการฝึกอบรมควรจะต้องต่อเนื่องกันในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมแต่ละหน่วย จะกำหนดเวลา 6 ชั่วโมง
3. ชี้แจงให้ผู้เข้ารับการอบรมทำความเข้าใจกับหลักสูตรการฝึกอบรม
4. ควรดำเนินการสอนตามขั้นตอนใช้วิธีการที่หลากหลาย การสาธิตตามลำดับขั้นตอน กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีส่วนร่วมทุกกิจกรรมได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
5. ประเมินผลแต่ละหน่วยการอบรม ด้วยแบบทดสอบประจำหน่วย แบบประเมินผลงาน การสอบถาม และการสังเกต เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ
6. หลังจากอบรมครบทุกหน่วยการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบทดสอบประจำหน่วย

คำแนะนำสำหรับผู้เข้ารับการอบรม

1. ศึกษาขั้นตอนการใช้คู่มือการฝึกอบรม เนื้อหาและฝึกปฏิบัติกิจกรรมในคู่มือการฝึกอบรม
2. ฝึกปฏิบัติตามใบกิจกรรม
3. ทำแบบทดสอบประจำหน่วยให้ครบทุกหน่วย
4. ทำแบบทดสอบหลังอบรม จำนวน 40 ข้อ
5. ตรวจสอบคำตอบจากเฉลยแบบทดสอบประจำหน่วยและหลังการอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมการสอนศิลปศึกษา บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

หลักการและเหตุผล

มนุษย์ที่อยู่ในชุมชนมีการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวของการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชน โดยผสมผสานในการดำรงชีวิตให้เข้ากับวิถีชีวิตวัฒนธรรมศาสนาประเพณี ตลอดจนสภาพแวดล้อม กระบวนการเหล่านี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่เรียกว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายชั่วอายุคนมาเป็นเวลายาวนาน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นต่อมา เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นมีหลายด้าน เช่น ด้านศิลปะ ด้านเกษตรกรรม ด้านหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม เป็นต้น โดยที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะเป็นความสามารถในการออกแบบสร้างสรรค์งานศิลปะทางทัศนศิลป์และศิลปหัตถกรรมประจำถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทักษะ ฝีมือ ความคิด ความเชื่อที่ถ่ายทอดไว้เป็นมรดกแก่สังคม มีการพัฒนาศักยภาพหรือความสามารถ เกิดเป็นการสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะที่ปรากฏทั่วไป แสดงให้เห็นถึงเทคนิค ความคิด ความเชื่อของบรรพบุรุษเป็นอย่างดี อาจกล่าวได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะเป็นความรู้ของคนในท้องถิ่นหรือชุมชนได้คิดหรือได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมา นับเป็นสิ่งสำคัญควรมีการอนุรักษ์ คงไว้เป็นมรดกของชาติ

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ได้กำหนดเรื่อง ภูมิปัญญาไทยภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ไว้ในหมวด 4 มาตรา 27 (3) ว่าการจัดการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบตามอัธยาศัย จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 1.2 โดยระบุไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ทั้งนี้การนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นปรับเข้ากับการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลายแนวทาง เช่น การคัดเลือกกิจกรรมหรือเนื้อหาสาระของภูมิปัญญาชาวบ้านที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและ ผู้เรียนไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร หรือการเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือเจ้าของ ภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือโรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมชุมชน โดยนำครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมท้องถิ่น ซึ่งการดำเนินการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นไปใช้ในการสอน ภายในโรงเรียนควรวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนปฏิบัติการ เชิญผู้ทรง ภูมิปัญญามาสอนจัดกิจกรรมการสอน ติดตามผลและประเมินผล การดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำ เอกสารเผยแพร่และยกย่องภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องด้วย

จากการสำรวจสภาพปัญหาการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี พบว่า ครูผู้สอนศิลปศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีวุฒิการสอนศิลปศึกษา ไม่มีความรู้ด้านศิลปะโดยตรง และ ไม่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นหลักสูตรหรือองค์ความรู้ที่ถูกจัดทำอย่างชัดเจน จึงทำให้มีปัญหาใน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูขาดความรู้ ความเข้าใจโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เนื้อหากิจกรรมทัศนศิลป์ หลักและ วิธีการสอนศิลปศึกษา วิธีการบูรณาการ กิจกรรมทัศนศิลป์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะและ การชื่นชมและเห็นคุณค่าของผลงานศิลปะและขาดทักษะการวาดภาพระบายสีน้ำ การปั้น การพิมพ์ภาพ และการวิจารณ์ผลงานศิลปะที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนา ตนเองโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดการให้ความรู้ทางการสอนศิลปศึกษากับแหล่งเรียนรู้ศิลปะ แบบบูรณาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกิจกรรมที่ต้องการเน้น คือ การวาดภาพระบายสีน้ำ การปั้นและ การพิมพ์ภาพที่เชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การพัฒนาครูเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะครูศิลปศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเนื้อหาทางทัศนศิลป์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ให้รอบรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด ตลอดจนพัฒนาทักษะฝีมือ และสร้างเจตคติที่ดีต่อการสอนศิลปะ สามารถนำความรู้ไปจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

อย่างไรก็ตามครูศิลปศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะประถมศึกษา มีความ ต้องการพัฒนาตนเองโดยเฉพาะการฝึกอบรมเรื่องเทคนิควิธีการสอน การจัดกิจกรรมการสอน ศิลปศึกษา ความรู้ทางทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ การใช้เทคโนโลยีทางการสอนและการนำความรู้ ศิลปะในท้องถิ่นมาใช้ในการสอนศิลปะ (กฤตินี แนนพलगัง,สัมภาษณ์ 25 สิงหาคม 2556) แต่ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการพัฒนาครู ยังไม่ให้ความสำคัญกับการอบรมการสอน

ศิลปศึกษาหรือพัฒนาครูศิลปศึกษา ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพครูด้วยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ เพื่อให้ครูศิลปศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการสอนวิชาศิลปศึกษาที่มีเนื้อหาครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่กำหนดประเด็นสำคัญ ได้แก่ การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาครูให้มีศักยภาพทางการสอนได้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดี ทั้งยังสอดคล้องกับความตั้งใจของครูศิลปศึกษาที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ และสร้างประสบการณ์ตรงต่อการสอนศิลปศึกษาแบบบูรณาการศิลปศึกษากับแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาศิลปะในท้องถิ่น และยังเป็นวิธีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางศิลปะให้ได้รับการสืบทอดมาสู่เยาวชนในสถานศึกษา เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อครูศิลปศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่ส่งเสริมพัฒนาครูและสถานศึกษาทุกระดับจะได้นำหลักสูตรการอบรมไปจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป

จุดประสงค์หลักสูตรการฝึกอบรม

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการความรู้ทางทัศนศิลป์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะด้านการวาดภาพระบายสีน้ำ ด้านการปั้นดินเหนียว และด้านการพิมพ์ภาพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
5. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา การวาดภาพระบายสีน้ำ การปั้นดินเหนียว และการพิมพ์ภาพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
6. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนศิลปศึกษาในสถานศึกษา

โครงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม

โครงสร้างของหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย 4 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ขอบข่ายของเนื้อหา	เวลาอบรม
----------	-----------	-------------------	----------

1	การสอนศิลปศึกษาบนฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะ	1. ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ 2. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน ศิลปะ 3. ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจังหวัดราชบุรี 5. วิธีการสอนศิลปศึกษาบนพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ	6
หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ขอบข่ายของเนื้อหา	เวลาอบรม
2	การวาดภาพระบายสีน้ำ	1. ความหมายวาดภาพระบายสีน้ำ 2. ลักษณะการวาดภาพระบายสีน้ำ 3. วิธีการวาดภาพระบายสีน้ำ 4. ขั้นตอนการวาดภาพระบายสีน้ำ	6
3	การปั้นดินเหนียว	1. ความหมายการปั้นดินเหนียว 2. ลักษณะการปั้นดินเหนียว 3. รูปแบบการปั้นดินเหนียว 4. วัสดุอุปกรณ์และวิธีการเตรียม 5. ขั้นตอนการปั้นดินเหนียว	6
4	การพิมพ์ภาพ	1. ความหมายการพิมพ์ภาพ 2. ความเป็นมาของการพิมพ์ภาพ 3. ประเภทของการพิมพ์ภาพ 4. ขั้นตอนการพิมพ์ภาพ	6

ในแต่ละหน่วยฝึกอบรมประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและแผนการจัดการอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมการอบรมของแต่ละหน่วยอบรมใช้เวลาทั้งสิ้น 4 วัน วันละ 6 ชั่วโมง ในแต่ละแผนการจัดการอบรมประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล การฝึกอบรมดังต่อไปนี้

คำอธิบายรายวิชา

หน่วยการอบรมที่ 1 การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ (6 ชั่วโมง)

ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจังหวัดราชบุรี วิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

หน่วยการอบรมที่ 2 การวาดภาพระบายสีน้ำ (6 ชั่วโมง)

ความหมายวาดภาพระบายสีน้ำ ลักษณะการวาดภาพระบายสีน้ำ วิธีการวาดภาพระบายสีน้ำและขั้นตอนการวาดภาพระบายสีน้ำ

หน่วยการอบรมที่ 3 การปั้นดินเหนียว (6 ชั่วโมง)

ความหมายการปั้นดินเหนียว ลักษณะการปั้นดินเหนียว รูปแบบการปั้นดินเหนียว วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการเตรียม ขั้นตอนการปั้นดินเหนียว

หน่วยการอบรมที่ 4 การพิมพ์ภาพ (6 ชั่วโมง)

ความหมายการพิมพ์ภาพ ความเป็นมาของการพิมพ์ภาพ ประเภทของการพิมพ์ภาพ และ ขั้นตอนการพิมพ์ภาพ

กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ใช้แนวคิดวิธีการสอนศิลปศึกษาแบบ DBAE (Discipline Based Art Education) แกนประวัติศาสตร์ แกนศิลปะปฏิบัติ แกนศิลปะวิจารณ์ แกนสุนทรียภาพ ใช้เนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะเป็นหลักในการจัดกิจกรรมอบรม โดยใช้การมีส่วนร่วม การฝึกปฏิบัติการทางศิลปะ การศึกษานอกสถานที่ในแหล่งเรียนรู้ศิลปะ เป็นกระบวนการให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติต่อการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับครูศิลปศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการฝึกอบรมหลักสูตรการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้กิจกรรมและวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอดความรู้และฝึกประสบการณ์ และฝึกกิจกรรมทักษะทางศิลปะ โดยใช้วิธีการบรรยาย การอภิปราย กลุ่มใหญ่ อภิปรายกลุ่มย่อย การนำเสนอผลงาน การฝึกปฏิบัติการสาธิต และการศึกษานอกสถานที่ในแหล่งเรียนรู้ศิลปะ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้าอบรมและวิทยากร ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการฝึกอบรมดังนี้

1. การชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การอบรม ขอบเขตเนื้อหา วิธีการอบรม การวัดผลและประเมินผล
2. การบรรยาย การอภิปราย
3. การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะในแหล่งเรียนรู้ศิลปะ
4. การสาธิตการวาดภาพระบายสี การปั้นดินเหนียว การพิมพ์ภาพ
5. การฝึกปฏิบัติการวาดภาพระบายสี การปั้นดินเหนียว การพิมพ์ภาพ
6. การนำเสนอผลงานและการวิจารณ์งานศิลปะ

สื่อการฝึกอบรม

1. คู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม
2. ใบกิจกรรม
3. Power Point ประจำหน่วยฝึกอบรมประกอบการบรรยาย
4. แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม

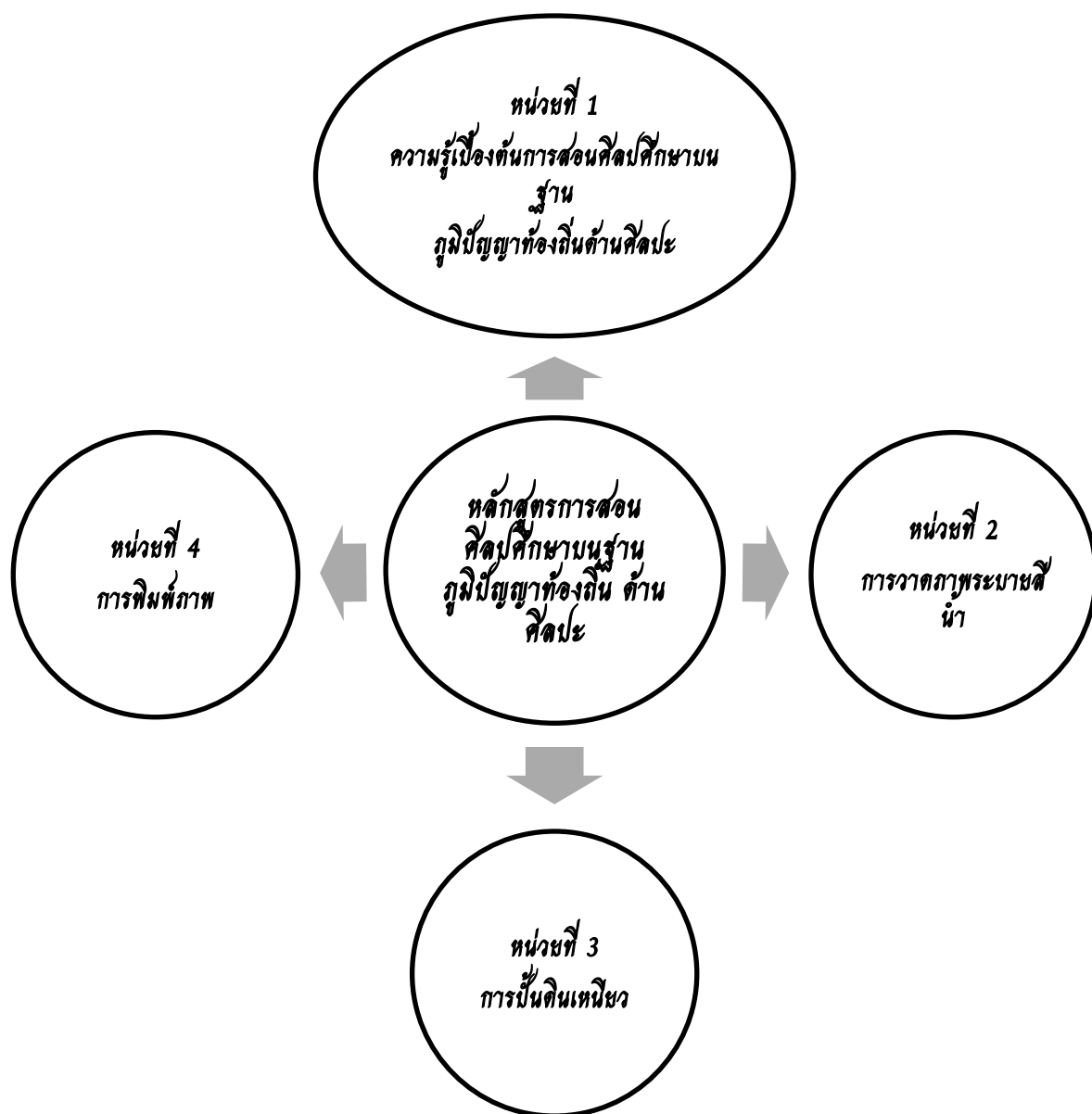
5. ผลงานศิลปะ เช่น ภาพวาดระบายสีน้ำ ผลงานปั้นดินเหนียว ผลงานภาพพิมพ์
6. แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วัดมหาธาตุวรวิหาร โรงงานเถ้าฮังไถ่
7. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
8. วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ ได้แก่ พู่กัน สีน้ำ จานสี กระดาษร้อยปอนด์ ดินเหนียว เครื่องมือปั้นหมึกพิมพ์ เป็นต้น

การวัดผลและประเมินผลการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ กำหนดการวัดและประเมินผล ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนการฝึกอบรม
  - 1.1 วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
2. การประเมินระหว่างการฝึกอบรม
  - 2.1 ประเมินผลงานเขียนสรุปใบกิจกรรมประจำหน่วย
  - 2.2 ประเมินผลงานใบกิจกรรมประจำหน่วย
  - 2.3 ประเมินจากการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น
3. การประเมินผลหลังการฝึกอบรม
  - 3.1 วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
  - 3.2 ประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม

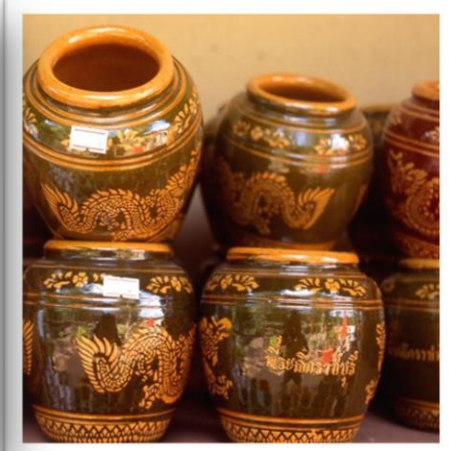
**ผังมโนทัศน์ขององค์ประกอบหลักสูตรการฝึกอบรม
การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ**

แผนภาพที่ 1 แผนผังโครงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม

หน่วยการอบรมที่ 1

เรื่อง ความรู้เบื้องต้นการสอนศิลปศึกษามานฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

1. ความหมายภูมิปัญญาด้านศิลปะ
2. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
3. ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจังหวัดราชบุรี
5. วิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

แผนการจัดการอบรมที่ 1 เรื่องการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
(เวลา 6 ชั่วโมง)

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
2. ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจังหวัดราชบุรี
4. วิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความหมาย ความสำคัญ ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะได้
2. ยกตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นทัศนศิลป์ท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีได้
3. อภิปรายรูปแบบวิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะได้
4. เขียนสรุปภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจังหวัดราชบุรีได้
5. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นได้
6. เห็นคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะที่มีต่อการสอนศิลปศึกษาได้

กิจกรรมและวิธีการอบรม

1. ผู้เข้าอบรมชมวีดิทัศน์การสอนศิลปศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ศิลปะ และร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภูมิปัญญาศิลปะที่มีอยู่ในชุมชน
2. วิทยากรบรรยายความหมาย ความสำคัญ ประเภท ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ แนวคิดวิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ประกอบ power point
3. แบ่งผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มละ 5 คนร่วมกันอภิปรายและเขียนสรุปประเด็นการสอนศิลปศึกษาและกำหนดประเด็นในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะแหล่งเรียนรู้ศิลปะ เช่น ประวัติความเป็นมา รูปแบบ ขั้นตอนวิธีการทำ เป็นต้น
4. วิทยากรหรือผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นบรรยายและนำชมภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ทัศนศิลป์ท้องถิ่นที่วัดมหาธาตุและการปั้นดินเหนียวที่โรงงานเครื่องปั้นดินเผาเจ้าฮองไถ่
5. ผู้เข้าอบรมศึกษาดูงานและร่วมกันเขียนสรุปตามใบกิจกรรมที่ 1.1และใบกิจกรรมที่ 1.2
6. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน พร้อมทั้งร่วมกันซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้
7. วิทยากรและผู้เข้าอบรมร่วมกันสรุปผลงาน
8. ทำแบบทดสอบประจำหน่วยที่ 1

สื่อการอบรม

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
2. ใบกิจกรรมที่ 1.1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
3. ใบกิจกรรมที่ 1.2 เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
4. power point เรื่อง การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
5. วีดิทัศน์เรื่อง โอ่งมังกร
6. แหล่งเรียนรู้ทัศนศิลป์ท้องถิ่น วัดมหาธาตุวรวิหารราชบุรี
7. แหล่งเรียนรู้การปั้นดินเหนียว ได้แก่ โรงงานเครื่องปั้นดินเผาเจ้าฮองไถ่

การวัดผลและประเมินผล

1. วิธีการวัด

- 1.1 วัดคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบประจำหน่วยที่ 1 จำนวน 10 ข้อ
- 1.2 วัดจากผลงานเขียนสรุปตามใบกิจกรรมที่ 1.1 เรื่อง ผังความคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
- 1.3 วัดจากผลงานเขียนสรุปตามใบกิจกรรมที่ 1.2 เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 1.4 สังเกตอภิปรายและตอบคำถาม

2. เครื่องมือวัดผล

- 2.1 แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 1
- 2.2 แบบประเมินผลงาน
- 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ หมายถึง ความสามารถในการออกแบบสร้างสรรค์ประดิษฐ์งานด้านศิลปะ ใช้จินตนาการให้เกิดสุนทรียภาพในสังคม ผลิตผลงานด้านสิ่งก่อสร้าง รูปแบบ และรูปทรงต่าง ๆ ภาพเขียน ภาพวาด จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม การพิมพ์ภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงฝีมือ ความคิด ความเชื่อที่ถ่ายทอดไว้เป็นมรดกแก่สังคมของกลุ่มบุคคลท้องถิ่นอันเกิดจากความรู้ ความคิด ความเชื่อที่ท้องถิ่นได้สั่งสม และสืบทอดต่อกันมา ซึ่งได้จากประสบการณ์ในสังคม ด้วยการดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ พัฒนาเป็นศักยภาพหรือความสามารถ เกิดเป็นการสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะที่ปรากฏทั่วไป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเทคนิค ความคิด ความเชื่อของบรรพบุรุษเป็นอย่างดี ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่หล่อเลี้ยงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 1 หนังสือวัดขนอน จังหวัดราชบุรี
ที่มา [http:// www.เที่ยวราชบุรี.com](http://www.เที่ยวราชบุรี.com), (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556)

ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะเป็นมรดกทางวัฒนธรรม อันเกิดจากการพัฒนาจากวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เป็นความรู้ที่เกิดจากการทดลองปฏิบัติจริงในห้องทดลองทางสังคม ความรู้เหล่านี้ถูกค้นพบลองใช้ดัดแปลงถ่ายทอดกันมาด้วยเวลายาวนานผ่านกระบวนการขัดเกลาของกลุ่มคน จึงมีค่าและมีความสำคัญยิ่งนักนับเป็นมรดกทางปัญญาของมนุษย์ที่ทุกคนควรรู้ รักษาพัฒนา และนำมาปรับใช้พัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ มีความสำคัญต่อชาวบ้านครอบครัวชุมชนและสังคมดังนี้คือ

1. เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่อดีตอันยาวนานจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของตนเอง ชุมชนและสังคม
  2. เป็นมรดกทางสังคมที่ได้จากการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการปรับปรุงของกลุ่มคนและอย่างมีความเชื่อสืบทอดกันมา
  3. เป็นทรัพย์สินทางปัญญามีคุณค่าและมูลค่า
  4. เป็นข้อมูลพื้นฐานของการดำรงชีวิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
  5. เป็นแนวทางนำไปสู่การปรับตัวของชุมชนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชน
  6. ช่วยเพิ่มความสมดุลระหว่างธรรมชาติสิ่งแวดล้อมกับประชาชนเพราะต่างพึ่งพาอาศัยกัน
  7. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะช่วยกล่อมเกลาจิตใจของผู้คนให้ประณีตละเอียดอ่อน รู้จักเลือกสรรสิ่งที่ดีงามมาประพฤติปฏิบัติ
  8. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะช่วยบันทึกวัฒนธรรมของชาติและยุคสมัยและสะท้อนถึงลักษณะของวัฒนธรรม เช่น บันทึกไว้เป็นภาพวาด รูปเคารพหรือสิ่งของเครื่องใช้
  9. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะเป็นสื่อสะท้อนความคิดของปัจเจกบุคคลและสังคม
- จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมก็ได้อาศัยผลงานทัศนศิลป์ในการช่วยสนับสนุนเผยแพร่และส่งเสริมให้วัฒนธรรมดำรงอยู่ได้ ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจึงมีคุณค่ากับมนุษย์เป็นอย่างมาก ช่วยสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมและวิถีการดำรงชีวิตของไทยมาโดยตลอด จนมีคุณค่าและมีความสำคัญที่คนในปัจจุบันได้นำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ศิลปะท้องถิ่นนอกจากจะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในด้านจิตใจแล้วยังตอบสนองความต้องการด้านร่างกายที่เกิดจากการนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันอีกด้วย

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านทัศนศิลป์

1. จิตรกรรม หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์บนพื้นระนาบด้วยวิธีการวาดระบายสีลงบนพื้นผิววัสดุที่มีความราบเรียบ เช่น กระดาษ ผ้าใบ แผ่นไม้ เป็นต้น เพื่อให้เกิดเรื่องราวสะท้อนความเป็นมาในท้องถิ่น ความเชื่อและความงามตามความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการของผู้วาด

ภาพที่ 2
ไทย

จิตรกรรม

ที่มา [http:// www.เที่ยวราชบุรี.com](http://www.เที่ยวราชบุรี.com), (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556)

2. ประติมากรรม หมายถึง การสร้างงานทัศนศิลป์ที่เกิดจากการปั้น การแกะสลัก การหล่อ เป็นต้น โดยมีลักษณะ 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว และความหนา เช่น รูปคน รูปสัตว์ รูปสิ่งของ เป็นต้น ประติมากรรม จำแนกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 แบบนูนต่ำ (bas - relief) เป็นการปั้นหรือสลักโดยให้เกิดภาพที่นูนขึ้นจากพื้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น รูปบนเหรียญต่าง ๆ เป็นต้น

2.2 แบบนูนสูง (high - relief) เป็นการปั้นหรือสลักให้รูปที่ต้องการนูนขึ้นจากพื้นหลังมากกว่าครึ่งเป็นรูปที่สามารถแสดงความตื้นลึกตามความเป็นจริง เช่น ประติมากรรมที่ฐานอนุสาวรีย์ เป็นต้น

2.3 แบบลอยตัว (round - relief) เป็นการปั้นหรือสลักที่สามารถมองเห็นและสัมผัส ชื่นชมความงามของผลงานได้ทุกด้านหรือรอบด้าน เช่น โอ่งมังกร พระพุทธรูป เป็นต้น

3. สถาปัตยกรรม หมายถึง ศิลปะและวิทยาการแห่งการก่อสร้างที่นำมาทำเพื่อสนองความต้องการในด้านวัตถุและจิตใจ มีลักษณะเป็นสิ่งก่อสร้างที่สร้างอย่างงดงาม จำแนกออกได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 แบบเปิด หมายถึง สถาปัตยกรรมที่มนุษย์สามารถเข้าไปใช้สอยได้ เช่น ที่พักอาศัย วัด เป็นต้น

3.2 แบบปิด หมายถึง สถาปัตยกรรมที่มนุษย์ไม่สามารถเข้าไปใช้สอยได้ เช่น สถูป เจดีย์ เป็นต้น

ภาพที่ 3 สถาปัตยกรรมไทย

ที่มา [http:// www.เที่ยวราชบุรี.com](http://www.เที่ยวราชบุรี.com), (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556)

4. ภาพพิมพ์ หมายถึง ผลงานศิลปะที่ถูกสร้างขึ้นมาด้วยวิธีการพิมพ์ ด้วยการกดแม่พิมพ์ ให้ติดเป็นภาพบนกระดาษ เช่น แม่พิมพ์ไม้ แม่พิมพ์โลหะ เป็นต้น ภาพพิมพ์สามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

4.1 พิมพ์ผิวนูน เป็นกระบวนการพิมพ์ให้เกิดส่วนลึกและนูนหรือมีความแตกต่างทางผิวพื้นของแม่พิมพ์ด้วยการแกะ หล่อ กัดด้วยกรด หรือวิธีอื่นๆ เช่น ภาพพิมพ์แกะไม้ ภาพพิมพ์โลหะ เป็นต้น

4.2 พิมพ์ร่องลึก เป็นการพิมพ์ที่ตรงกันข้ามกับกระบวนการพิมพ์ผิวนูน

4.3 พิมพ์พื้นราบ นิยมใช้ในงานของภาพพิมพ์หิน

4.4 ภาพพิมพ์ฉลุ เป็นการพิมพ์จากแม่พิมพ์ที่ฉลุส่วนรูปหรือปิดกั้นส่วนที่ไม่ต้องการให้สีผ่าน เช่น ภาพพิมพ์ฉลุกระดาษ ในการทำลวดลายโคมมั่งกร เป็นต้น

ภาพพิมพ์ทั่วไปมีลักษณะเช่นเดียวกับจิตรกรรมและภาพถ่าย คือ ตัวอย่างผลงานมีเพียง 2 มิติ ส่วนมิติที่ 3 คือ ความลึกที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ ภาษาเฉพาะของทัศนศิลป์ อันได้แก่ เส้น สี น้ำหนัก และพื้นผิว สร้างให้ดูลวงตาลึกเข้าไปในระนาบ 2 มิติของผิวภาพ แต่ภาพพิมพ์มีลักษณะเฉพาะที่ แตกต่างจากจิตรกรรมตรงกรรมวิธีการสร้างผลงานที่จิตรกรรมนั้น ศิลปินเป็นผู้สร้างสรรค์ ชีตเขียนหรือวาดภาพระบายสี ลงไปบนผืนผ้าใบ กระดาษ พื้นผนัง หรือสร้างออกมาเป็นภาพโดยทันที แต่การสร้างผลงาน ภาพพิมพ์ศิลปินต้องสร้างแม่พิมพ์ขึ้นมาเป็นสื่อก่อน แล้วจึงผ่านกระบวนการพิมพ์ ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพที่ต้องการได้

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปหัตถกรรม

สิ่งที่ชาวบ้านสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยใน ชีวิตประจำวัน โดยกลุ่มชนแต่ละกลุ่มจะพัฒนาสิ่งของขึ้นมาใช้โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม ดังนั้น อาจจะเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ศิลปะชาวบ้าน” หรือ “ศิลปะพื้นบ้าน” งานศิลปหัตถกรรมจะทำขึ้นด้วยฝีมือเป็นหลักงานศิลปหัตถกรรม เช่น เครื่องจักสาน เครื่องถักทอ รวมไปถึงงานช่างไม้ งานช่างแกะสลัก งานช่างปูน งานปั้นดินเหนียว งานเขียนระบายสี ฯลฯ.

จะเห็นได้ว่างานศิลปหัตถกรรมครอบคลุมงานฝีมือช่างทุกสาขาที่สร้างขึ้นด้วยมือและเข้าไปเกี่ยวข้องกับงานศิลปะในแขนงต่าง ๆ เช่น งานสถาปัตยกรรม งานจิตรศิลป์ งานปั้น งานแกะสลัก เป็นต้น ผลงานนั้นมีความสวยงามและสามารถสะท้อนให้เห็นชีวิตและสังคมของชุมชนในท้องถิ่นได้

ภาพที่ 4 โอ่งมังกร
ที่มา [http:// www.เที่ยว](http://www.เที่ยว)

ราชบุรี.com,

(สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรีมีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและน่าสนใจ พอสรุปได้ดังนี้

1. ภูมิปัญญาทัศนศิลป์

1.1 จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม

ภาพจิตรกรรมฝาผนัง อายุไม่ต่ำกว่า 250 ปี เป็นภาพพุทธประวัติตอนมารผจญ ภาพสวรรค์ชั้นต่างๆ ภาพอดีตของพระพุทธเจ้า ที่ประทับบนบัลลังก์ ภาพพระพุทธประวัติและภาพทศชาติชาดก ภาพจิตรกรรมฝาผนังฝีมือละเอียดอ่อนเหมือนถ่ายทอดจากต้นแบบที่มีชีวิตจริงเขียนขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น นอกจากพระอุโบสถยังมีหมู่กุฏิสงฆ์ ขนาด 9 ห้องและ 7 ห้อง มีการสลัก บานหน้าต่างงดงามมาก วัดคงคารามเป็นวัดเก่าแก่ที่มีมาแต่โบราณ สร้างมาตั้งแต่สมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัด แต่ที่ทราบเป็นเพียงการบอกเล่าต่อ กันมาว่าอาจจะสร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายหรือกรุงธนบุรีหรือรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ภาพที่ 5 จิตรกรรมวัดคงคาราม

ที่มา [http:// www.เทียราชบุรี.com](http://www.เทียราชบุรี.com), (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556)

1.2 สถาปัตยกรรมวัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดราชบุรี

วัดมหาธาตุวรวิหาร เป็นปูชนียสถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ตั้งอยู่ใจกลางเมืองราชบุรี จากประวัติพบว่าวัดมหาธาตุวรวิหารแห่งนี้น่าจะสร้างขึ้นในสมัยทวารวดี โดยมีศูนย์กลางของเมืองในขณะนั้นอยู่ที่เมืองคูบัว และได้รับอิทธิพลของศิลปะลพบุรีในช่วงเวลาต่อมา จากนั้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ได้มีการสร้างพระปรางค์แบบอยุธยาขึ้นประกอบด้วย ปรางค์ประธาน และปรางค์บริวาร ด้านข้างด้านละ 1 องค์ ด้านหลัง 1 องค์ ได้รับการบูรณะอีกครั้งในราวสมัยอยุธยาตอนปลาย จากนั้นในสมัยรัชกาลที่ 2 เกิดมีการย้ายเมืองจึงทำให้

วัดมหาธาตุและวัดใกล้เคียงกลายเป็นวัดร้าง ก่อนวัดมหาธาตุจะกลับมาเป็นวัดที่มีพระสงฆ์อีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 5 และเป็นกลายศูนย์กลางทางด้านพุทธศาสนามีความสำคัญของจังหวัดราชบุรีมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 6 เจดีย์ทรงปราสาท วัดมหาธาตุ

ที่มา <http://www.dhammathai.org/watthai/central/watmahathat.php>
(สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556)

2. ภูมิปัญญาศิลปหัตถกรรม

2.1 การปั้นโอ่งมังกร

"โอ่งมังกร" สัญลักษณ์โดดเด่นอย่างหนึ่งของชาวจังหวัดราชบุรี ซึ่งนับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรืออุตสาหกรรมพื้นบ้านที่คนราชบุรีภาคภูมิใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในคำขวัญ"เมืองโอ่งมังกร"แต่เดิมที่โอ่งมังกรเป็นโอ่งที่ไม่มีลวดลายใดๆ เรียกว่า "โอ่งเลียน" จากการที่ต้นกำเนิดโอ่งเมื่อปี พ.ศ. 2478 ก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2 มีช่างชาวจีนชื่อนายจื่อเหม็ง แซ่อึ้งและเพื่อนเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดราชบุรี ได้นำดินทุ่งนาไปทดลองปั้นพบว่า เป็นดินที่มีคุณภาพ จึงได้ตั้งโรงงานเครื่องปั้นดินเผาขึ้นครั้งแรก ในระยะแรกได้ปั้นกระปุก ไหใส่น้ำปลา ต่อมาได้ปั้นโอ่งติดลายลวดลายมังกรหรือที่เรียกกันว่าโอ่งมังกร" ลายมังกรเป็นลายที่เป็นมงคลตามคติความเชื่อในวัฒนธรรมจีน ลักษณะเด่น"ลายมังกรมีลักษณะลำตัวเป็นเส้นโค้งคล้ายเส้นคลื่น แสดงความเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน ขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสม ลวดลายสีเหลืองอ่อนบนพื้นสีน้ำตาลเข้ม ทำให้เกิดจุดเด่นบนตัวโอ่ง"

ภาพที่ 7 โอ่งมังกร

ที่มา <http://www.dhammathai.org/watthai/central/watmahathat.php>
(สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556)

วิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

วิธีการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

1. เน้นการสอนแบบบรรยายสลับ การสอนแบบสาธิต การวัดและประเมินผลโดยการสังเกต พฤติกรรมของผู้เรียน สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติเองได้ อาจใช้การสอนแบบแบ่งกลุ่มปฏิบัติงาน
2. การเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ให้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะและนำมาถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนโดยตรง การสอนสามารถจะเปิดสอนในคาบชุมนุม (กิจกรรมซ่อมเสริม) หรือเปิดเป็นวิชาเลือก
3. การสอนเนื้อหาให้ผู้เรียนเห็นถึงความหมาย ความสำคัญ สังเกตกระบวนการสร้างสรรค์งาน คุณค่า ของงานทัศนศิลป์ คือ จิตรกรรม การปั้น การพิมพ์ภาพ จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน
4. การสอนด้วยวิธีการสาธิตไม่ควรยากจนเกินไป ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามได้ ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติและเป็นการสอนให้เห็นคุณค่าศิลปะท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ชื่นชมและมีความตระหนักในคุณค่าอันนำไปสู่การอนุรักษ์และสืบทอดต่อไป

การสอนศิลปศึกษาแบบ DBAE

1. แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) เป็นการสอนเกี่ยวกับความหมาย ความรู้ ความงามของศิลปะ ปรชญาทั่วไป เนื้อหาสุนทรียศาสตร์ ประวัติและทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์รวมไปถึงความรู้สึกจากการรับรู้

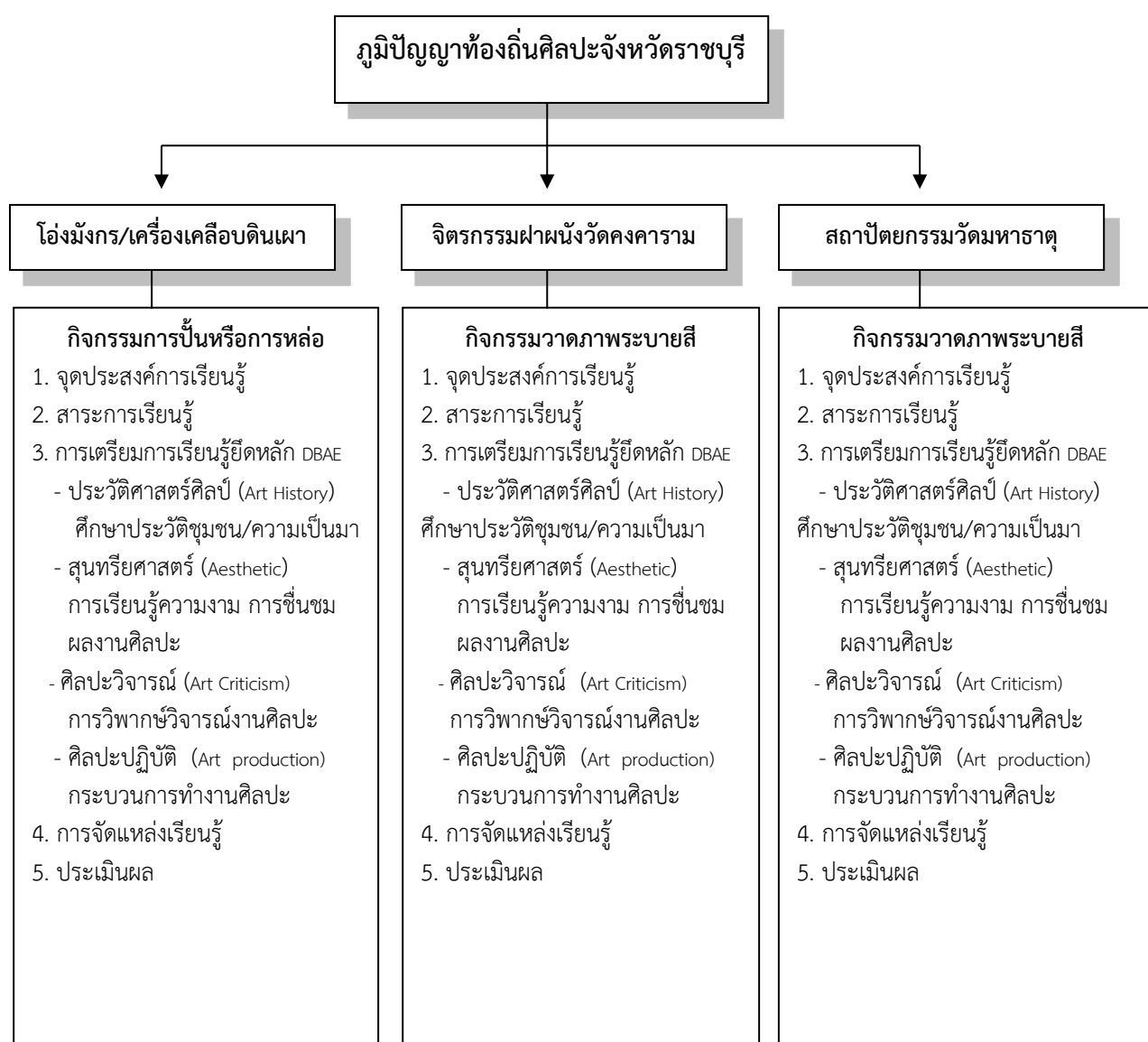
(Sense Perception) โดยสอนให้มีประสบการณ์ทางความรู้สึก (Feeling) และการรับรู้ (Perception) ต่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งธรรมชาติและศิลปะคือ การสร้างประสบการณ์ทางสุนทรีย์ (Aesthetic Experience)

2. แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History) เป็นการสอนความเป็นมาของศิลปะโดยเริ่มจากการสอนให้การศึกษาความเป็นมาของศิลปะใกล้ตัว ศิลปะในท้องถิ่นของตนเอง ศิลปะระดับภาค ระดับประเทศของตนเอง ศิลปะพื้นบ้าน ศิลปะระดับโลกซึ่งจะสูงขึ้นตามระดับการศึกษา

3. แกนศิลปะปฏิบัติ (Art Production) เป็นการสอนสาระสำคัญของศิลปะ เช่น วาดภาพระบายสี การปั้น การพิมพ์ภาพ เป็นต้น ซึ่งการสอนเนื้อหาจะต้องนำไปบูรณาการกับความรู้อื่นๆ เช่น ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและอื่น ๆ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่

4. แกนศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) เป็นการสอนให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะที่ตนเองหรือผู้อื่นสร้างขึ้น ได้แนวทางในการวิจารณ์แบบสืบสวนสอบสวน มีเหตุผลสามารถใช้คำศัพท์ทางศิลปะมาใช้ในการพูดคุย มูลฐานของศิลปะ (Element of Art) ได้แก่ น้ำหนัก เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา ลักษณะผิว เป็นต้น และหลักการทางศิลปะ (Principles of Art) ได้แก่ ความสมดุล การตัดกัน ความลดหลั่น ความเคลื่อนไหว เป็นต้น

ผังโมทัศน์การออกแบบเนื้อหาการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น

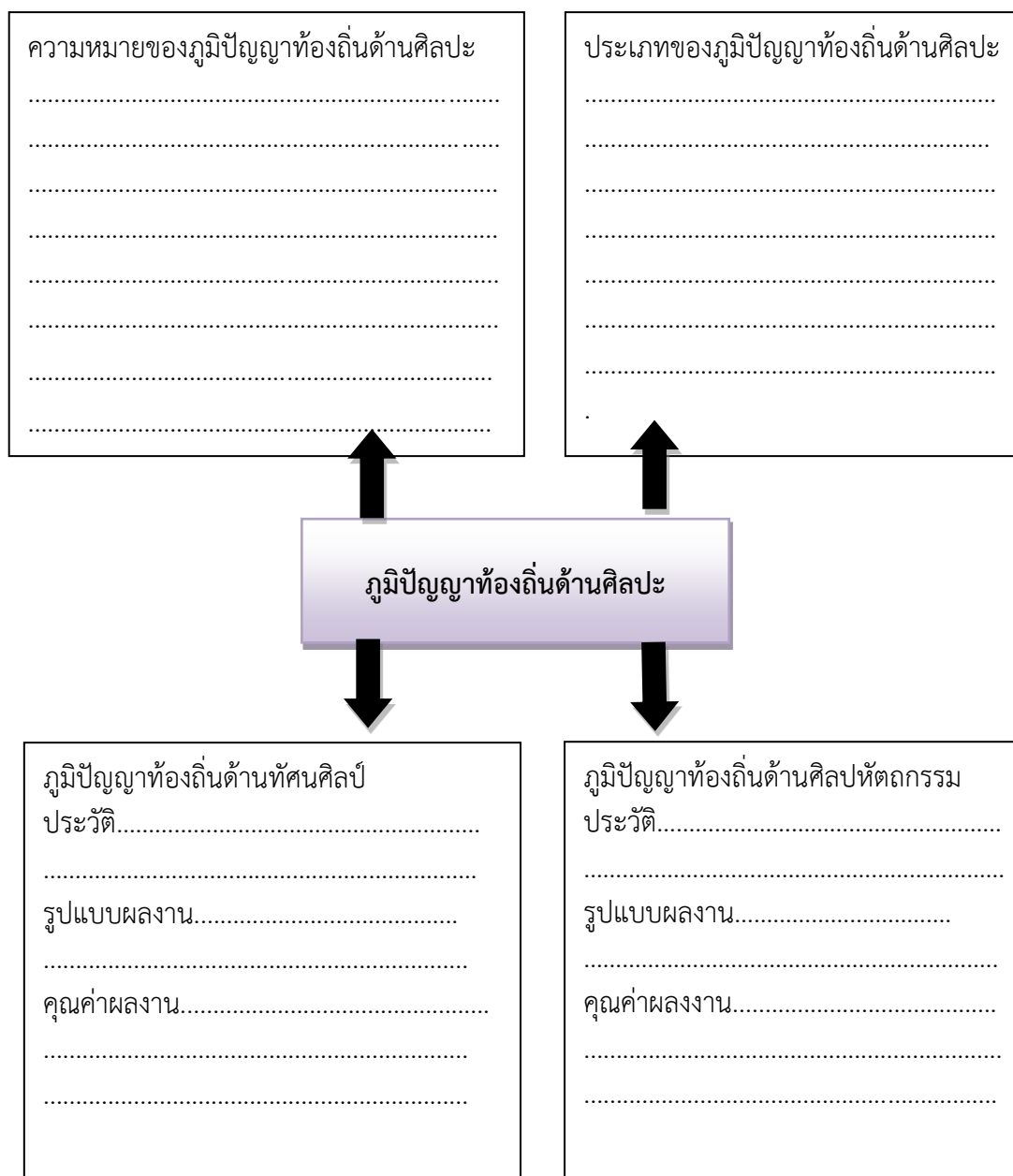
แผนภูมิที่ 2 ผังมโนทัศน์การออกแบบเนื้อหาการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
ที่มา (ปรียาพร บุชบา, วันที่ 16 พฤษภาคม 2556)

ใบกิจกรรมที่ 1.1

เรื่อง ผังความคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

คำชี้แจง : จงแบ่งกลุ่ม 5 คน ระดมสมองแล้วเขียนผังมโนทัศน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

พอสังเขป

ใบกิจกรรมที่ 1.2

เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

คำชี้แจง : จงแบ่งกลุ่ม 5 คน ระดมสมองและตอบคำถามต่อไปนี้พอสังเขป

1. จากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ เรื่อง การปั้นดินเหนียว โถงมังกรราชบุรี และทัศนศิลป์ท้องถิ่นในวัดมหาธาตุราชบุรี ประเด็นประวัติความเป็นมา รูปแบบ ขั้นตอนกระบวนการทำ คุณค่าทางศิลปะ จงเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีจุดประสงค์และวิธีการสอนศิลปศึกษาให้สอดคล้อง 4 แกน คือ แกนประวัติศาสตร์ แกนศิลปะวิจารณ์ แกนสุนทรียศาสตร์ และแกนศิลปะปฏิบัติ

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

1.2 สารการเรียนรู้

.....

.....

1.3 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

.....

.....

1.4 กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

1.5 สื่อการเรียนรู้

.....

.....

1.6 การวัดและประเมินผล

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็น	ระดับคุณภาพ (คะแนน)			
	4	3	2	1
การเขียนภูมิปัญญาท้องถิ่น (4)	เขียนสรุปภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะได้ชัดเจนครบถ้วนถูกต้องครบทุกหัวข้อ	เขียนสรุปภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะได้ชัดเจนครบถ้วนครบทุกหัวข้อ	เขียนสรุปภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะไม่ครบได้ครบทุกหัวข้อ	เขียนสรุปภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะได้ไม่ชัดเจนไม่ครบถ้วนทุกหัวข้อ
การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ (4)	เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ชัดเจนครบถ้วนถูกต้องครบทุกหัวข้อ	เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ชัดเจนครบถ้วนครบทุกหัวข้อ	เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ครบได้ครบทุกหัวข้อ	เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ไม่ชัดเจนไม่ครบถ้วนทุกหัวข้อ

เกณฑ์การประเมิน

- 8 - 6 อยู่ในระดับดี
- 5 - 3 อยู่ในระดับพอใช้
- 2 - 0 อยู่ในระดับปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสิน

อยู่ในระดับดี (คะแนน 8 - 6)

แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 1

เรื่อง การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

คำชี้แจง : จงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อ ก ข ค ง ที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะ หมายถึงข้อใด

- ก. เป็นองค์ความรู้ที่สั่งสมสืบทอดกลายเป็นวิถีชุมชน
- ข. เป็นงานจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม

- ค. เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในวัดเท่านั้น
 ง. เป็นงานศิลปะที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันทุกท้องถิ่น
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะ มีกี่ประเภท
 ก. ทัศนศิลป์ ศิลปหัตถกรรม
 ข. ทัศนศิลป์ ศิลปกรรม
 ค. จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม
 ง. จิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปกรรม
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นดินเหนียวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดราชบุรี คือข้อใด
 ก. โอ่งมังกร
 ข. กระถางดินเผา
 ค. เครื่องเคลือบเซรามิค
 ง. ตุ๊กตาดินเผา
4. ผ้าทอไทยวน เครื่องจักรสาน กระดังทองเหลือง แกะสลักไม้ คือภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะในข้อใด
 ก. ศิลปหัตถกรรม
 ข. ศิลปะพื้นบ้าน
 ค. ศิลปกรรม
 ง. ทัศนศิลป์
5. ข้อใดคือ แกนการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
 ก. ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทย ศิลปะวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์
 ข. ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทย ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์
 ค. ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์
 ง. ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทย ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์
6. “เมื่อปี พ.ศ. 2478 ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีช่างชาวจีนชื่อนายจือเหม้ง แซ่ฮึงและเพื่อนเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดราชบุรี ได้นำดินทุ่งนาไปทดลองปั้นพบว่าดินที่มีคุณภาพ จึงได้ตั้งโรงงานเครื่องปั้นดินเผาขึ้นครั้งแรก ในระยะแรกได้ปั้นกระปุก ไหมน้ำปลา ต่อมาได้ปั้นโอ่งติดลายลวดลายมังกรหรือที่เรียกกันว่าโอ่งมังกร” จากข้อความดังกล่าวข้างต้นคือ แกนการสอนศิลปศึกษาในข้อใด
 ก. แกนประวัติศาสตร์ศิลป์
 ข. แกนศิลปะวิจารณ์
 ค. แกนสุนทรียศาสตร์
 ง. แกนศิลปะปฏิบัติ
7. “ลายมังกรมีลักษณะลำตัวเป็นเส้นโค้งงอคล้ายเส้นคลื่น แสดงความเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน ขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสม ลวดลายสีเหลืองอ่อนบนพื้นสีน้ำตาลเข้ม ทำให้เกิดจุดเด่นบนตัวโอ่ง” จากข้อความดังกล่าวข้างต้นคือ แกนการสอนศิลปศึกษาในข้อใด
 ก. แกนประวัติศาสตร์ศิลป์
 ข. แกนศิลปะวิจารณ์
 ค. แกนสุนทรียศาสตร์
 ง. แกนศิลปะปฏิบัติ
8. “ฉลุแผ่นพลาสติกให้เป็นลวดลายหรือเป็นภาพ ใช้สีพ่นหรือระบายสีผ่านช่องฉลุบนพื้นกระดาษ จะเกิดลวดลาย”จากข้อความดังกล่าวข้างต้นคือ แกนการสอนศิลปศึกษาในข้อใด

ก. แกนประวัติศาสตร์ศิลป์

ข. แกนศิลปะวิจารณ์

ค. แกนสุนทรียศาสตร์

ง. แกนศิลปะปฏิบัติ

9. โอง ในจังหวัดราชบุรี มีจุดเด่นที่แตกต่างจาก โองภูมิภาคอื่นอย่างไร

ก. มีลวดลายเป็นกันหอย ใช้วัสดุจากพลาสติก

ข. มีลวดลายเป็นดอกพุดตาน ใช้วัสดุจากดิน

ค. มีลวดลายเป็นลายมังกร ใช้วัสดุจากดิน

ง. มีลวดลายเป็นมังกรและดอกพุดตาน ใช้วัสดุจากพลาสติก

10. ข้อใดไม่ใช่การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก. การมีเจตคติ

ข. เก็บความรู้ไว้โดย

ตัวตน

ค. สร้างกลุ่ม

สานให้ลูกหลาน

ง. เติมนรงค์ให้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

แบบทดสอบ		
ข้อ	คำตอบ	คะแนน
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

ความรักในภูมิปัญญาท้องถิ่น
ไม่ถ่ายทอดความรู้ต่อยุคพร้อมกับ

เครือข่ายในชุมชนเพื่อสืบ

เยาวชนรุ่นหลังสำนึกคุณค่า

กระดาษคำตอบ

เรื่อง การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

8		
9		
10		
รวม		

แบบทดสอบ	
ข้อ	คำตอบ

เฉลยทดสอบประจำหน่วยที่ 1

เรื่อง การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

1	ก
2	ก
3	ก
4	ก
5	ค
6	ก
7	ข
8	ง
9	ค
10	ข

หน่วยการอบรมที่ 2
เรื่อง การวาดภาพระบายสีน้ำ

1.

ความหมายการ
วาดภาพพระบายสี

น้ำ

2. ลักษณะการวาดภาพพระบายสีน้ำ
3. วัสดุและอุปกรณ์การวาดภาพพระบายสีน้ำ
4. เทคนิควิธีการวาดภาพพระบายสีน้ำ
5. ขั้นตอนการวาดภาพพระบายสีน้ำ

แผนการจัดการอบรมที่ 2 การวาดภาพพระบายสีน้ำ

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายการวาดภาพพระบายสีน้ำ
2. ลักษณะการวาดภาพพระบายสีน้ำ

3. วิธีการวาดภาพพระบายสีน้ำ
4. ขั้นตอนการวาดภาพพระบายสีน้ำ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความประวัติความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจิตรกรรมในจังหวัดราชบุรีได้
2. อธิบายลักษณะรูปแบบคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจิตรกรรมท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรีได้
3. วาดภาพพระบายสีเพื่อสื่อความคิด จินตนาการและประสบการณ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจิตรกรรมได้
4. เขียนสรุปผังความคิดการวาดภาพพระบายสีน้ำได้
5. นำเสนอผลงานและวิจารณ์คุณค่าผลงานวาดภาพพระบายสีตามหลักการศิลปะได้
6. แสดงออก ชื่นชมและเห็นคุณค่า รักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจิตรกรรม

กิจกรรมและวิธีการอบรม

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนทบทวนความรู้เดิมโดยสนทนาเกี่ยวกับภูมิปัญญาการวาดภาพพระบายสีในงานจิตรกรรมท้องถิ่น วัดมหาธาตุวรวิหารราชบุรี และชมตัวอย่างผลงานวาดภาพพระบายสีน้ำ ประกอบ power point
2. ผู้เข้าอบรมร่วมกันอธิบายเกี่ยวกับภูมิปัญญาการวาดภาพพระบายสีในงานจิตรกรรมไทยในวัดมหาธาตุวรวิหารจังหวัดราชบุรี ในประเด็นประวัติความเป็นมา รูปแบบ วิธีการวาดภาพพระบายสีและคุณค่าความงามของจิตรกรรมท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี เพื่อให้เกิดความรู้สึกรักสุนทรีย์จากประสบการณ์ตรงทางศิลปะ
3. วิทยากรบรรยายและสาธิตวิธีการวาดภาพพระบายสี และเทคนิคการวาดภาพพระบายสี ตามลำดับขั้นตอน
4. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มๆละ 5 คน ฝึกปฏิบัติใบกิจกรรมที่2.1และใบกิจกรรมที่2.2
5. วิทยากรให้คำแนะนำการวาดภาพพระบายสีน้ำเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม
6. วิทยากรอธิบายกระบวนการวิจารณ์ศิลปะ โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ขึ้นบรรยายผลงานวาดภาพพระบายสีว่าเห็นอะไรในภาพบ้าง ขึ้นวิเคราะห์ผลงานวาดภาพพระบายสีประกอบด้วยทัศนธาตุอะไรบ้าง ขึ้นแปลความให้แปลตามหลักการทางศิลปะ เช่น เส้นโค้งมากจะทำให้ภาพมีความนุ่มนวล เส้นตรงทำให้เข้มแข็ง เป็นต้น ขึ้นตัดสินเป็นการตัดสินว่าภาพมีคุณค่าเพียงใด โดยใช้ข้อมูล ทั้ง 3 ตอนข้างต้นมาประกอบการตัดสินใจ เช่น การใช้เส้นตรงดังกล่าว การจัดวางภาพที่เหมาะสม ทำให้ภาพน่าสนใจและมีความงาม
7. เลือกผลงานวาดภาพพระบายสีที่มีความเรียบร้อยสมบูรณ์มาจัดแสดง โดยให้ผู้รับการอบรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นตามหลักการวิจารณ์ศิลปะ บรรยาย วิเคราะห์ ตีความ ตัดสินคุณค่าความงามตามหลักการศิลปะ
8. คัดเลือกผู้เข้าอบรมจำนวน 2-3 คน นำเสนอความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาประวัติความเป็นมาและรูปแบบ วิธีการพระบายสีที่ได้จากการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ศิลปะวัดมหาธาตุวรวิหารราชบุรีและกิจกรรมการฝึกปฏิบัติวาดภาพพระบายสี เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้รับฟังข้อคิดและนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนศิลปะได้
9. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันสรุปบทเรียน
10. ทำแบบทดสอบประจำหน่วยที่ 2

สื่อการอบรม

1. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การวาดภาพพระบายสีน้ำ
2. ใบกิจกรรมที่ 2.1 เรื่อง ผังวาดภาพพระบายสีน้ำ
3. ใบกิจกรรมที่ 2.2 เรื่อง วาดภาพพระบายสีน้ำในวัดมหาธาตุวรวิหารราชบุรี
4. สาริตการวาดพระบายสีน้ำ
5. power point เรื่อง วาดภาพพระบายสีน้ำ
6. วัสดุอุปกรณ์วาดภาพพระบายสี เช่น สีน้ำ พู่กัน และจานสี
7. แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจิตรกรรม ได้แก่ วัดมหาธาตุวรวิหารราชบุรี

การวัดผลและประเมินผล

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบประจำหน่วยที่ 2 จำนวน 10 ข้อ
  - 1.2 วัดจากผลงานเขียนสรุปตามใบกิจกรรมที่ 2.1 เรื่อง ผังความคิดวาดภาพพระบายสีน้ำ
  - 1.3 ตรวจผลงานใบกิจกรรมที่ 2.2 เรื่อง วาดภาพสีน้ำในวัดมหาธาตุ
  - 1.4 สังเกตอภิปรายและตอบคำถาม
2. เครื่องมือวัดผล
  - 2.1 แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 2
  - 2.2 แบบประเมินผลงาน
  - 2.3 แบบสังเกตการตอบคำถามและพฤติกรรม

ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การวาดภาพพระบายสีน้ำ

ความหมายการวาดภาพพระบายสีน้ำ

การวาดภาพพระบายสี หมายถึง การขีด การเขียน ระบายสีชนิดต่างๆด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน มีลักษณะ 2 มิติ คือ กว้างและยาว ส่วนมิติที่ 3 คือ ความตื้น ลึกนั้นอยู่ที่ความรู้สึกของผู้ชมภาพนั้น ๆ

ลักษณะการวาดภาพพระบายสีน้ำ

1. สีน้ำสามารถใช้เป็นสื่อถ่ายทอดรูปแบบของสิ่งต่างๆได้ ตามที่มองเห็นและรู้สึก เพื่อแสดงคุณค่าของความรู้สึกเรียบง่าย (Simpli - city) คุณค่าของบรรยากาศและเวลา
2. สีน้ำสามารถใช้เป็นสื่อบันทึกความรู้สึกประทับใจ และประสบการณ์โดยตรงต่อสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ (Impression)
3. สีน้ำโดยตัวของมันเอง มีคุณค่าของความงาม เท่ากับความงามของโลกภายนอกเท่าที่เราสามารถรับรู้ได้ (Time and Space)

4. สีนํามีคุณสมบัติโปร่งใส นิยมระบายบนกระดาษขาว ซึ่งมีลักษณะผิวของกระดาษต่าง ๆ กัน นอกจากนี้ยังมีลักษณะชุ่มชื้น มีคราบ เป็นลักษณะเฉพาะของสีน้ำเอง ดังนั้นคุณค่าและประโยชน์ของสีน้ำ จึงต่างกับสื่อวัสดุประเภทอื่น เช่น คุณค่าของความเรียบง่าย และคุณค่าด้านความรู้สึกของบรรยากาศ เป็นต้น

วัสดุและอุปกรณ์การระบายสีน้ำ

1. สีนํามีคุณสมบัติเป็นสีที่โปร่งใส ลักษณะเปียกชุ่ม แห้งเร็ว
2. กระดาษสำหรับระบายสีน้ำจะมีคำว่า cotton คือ มีใยฝ้ายผสมอยู่ในเนื้อกระดาษ มีลักษณะทั้งเป็นแผ่นหรือเป็นเล่ม ถ้าเป็นแผ่นก็จะใช้ชิงบนไม้กระดาน โดยสังเกตด้านที่จะใช้ระบายนั้นจะเป็นด้านที่มีความหยาบ
3. พู่กันและแปรงระบายสี มีหลายแบบ เช่น พู่กันแบบกลม ไว้ระบายสีทั่วไปพร้อมทั้งเก็บรายละเอียด พู่กันแบบแบนทั้งปลายตัดและปลายเฉียง ไว้ระบายส่วนที่เป็นเหลี่ยมเป็นมุม พู่กันขนยาว ไว้ลากเส้นหรือเก็บรายละเอียดแปรงระบายสีไว้ระบายสีบริเวณกว้าง ๆ เช่น ท้องฟ้า และแปรงกระทุ้งสี ไว้ทำใบไม้หรือพื้นผิวขรุขระ
4. จานผสมสี มีหลายขนาดและหลายรูปร่าง บางประเภทมีฝาปิด-เปิด เหมาะสำหรับป้องกันสีที่เปียกไว้ในจานสีไม่ให้แห้งเร็ว
5. อุปกรณ์อื่น ๆ ได้แก่ กระดาษขาว ฟองน้ำ กระดาษรองวาด กรรไกร ที่ใส่นํ้า กระเป๋ใส่ อุปกรณ์และใส่พู่กัน เป็นต้น

เทคนิคการวาดภาพระบายสีน้ำ

1. การระบายแบบเปียกบนเปียก (Wet on Wet) เป็นการระบาย สีเปียก (สีผสมน้ำแล้ว) บนกระดาษเปียก (กระดาษที่ระบายน้ำหรือนํ้าสีไว้แล้ว) วิธีการคือ ใช้พู่กันจุ่มสี (ค่อนข้างชื้น)แตะแต้มบนกระดาษที่เปียกอยู่แล้วตามด้วยสีอื่น สีจะไหลซึม รุกรานเข้าหากันอย่างกลมกลืนและมีส่วนที่เกิดเป็นสีใหม่เพิ่มขึ้นมา

ภาพที่

1 การระบายแบบเปียกบนเปียก

ทีมา (วีรศิลป์ เอี่ยมสำอางค์, 2556 พฤษภาคม 17)

2. การระบายแบบเปียกบนแห้ง (Wet on Dry) เป็นการระบายเรียบโดยใช้สี (ผสมน้ำแล้ว) ระบายบนกระดาษแห้ง ระบายเรียบสีเดียว (Flat wash) โดยใช้พู่กันจุ่มสีระบายไปตามแนวนอนบนกระดาษที่เอียงเล็กน้อยให้นํ้าสีไหลลง ไปกองข้างล่าง แล้วระบายต่อเนื่องกันลงไปจนจบ การระบายครั้งต่อไปให้ต่อที่ได้คราบน้ำที่ยังเปียกอยู่

ภาพที่ 2

การระบาย

แบบเปียกบนแห้ง

ที่มา (วีรศิลป์ เอี่ยมสำอางค์, 2556 พฤษภาคม 17)

3. การระบายแบบแห้งบนแห้ง (Dry on Dry) เป็นการระบายสีชั้น ๆ บนกระดาษแห้งในลักษณะต่าง ๆ เช่น แตะ แต้ม ชีต เขียน ลากเส้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการใช้ส่วนต่าง ๆ ของพู่กัน คือปลายบ้าง โคนบ้าง เพื่อให้เกิดเป็นลักษณะต่าง ๆ

ภาพที่ 3 การ

ระบายแบบ

แห้งบนแห้ง

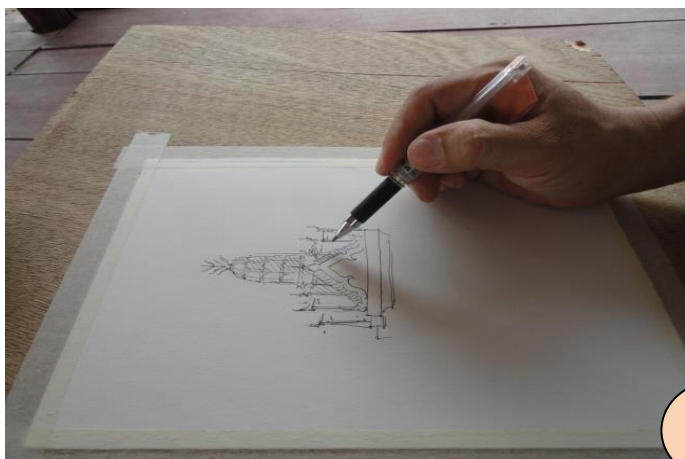
ที่มา (วีรศิลป์ เอี่ยมสำอางค์, 2556 พฤษภาคม 17)

4. การระบายแบบแห้งบนเปียก (Dry on Wet) เป็นการระบายสีชั้น ๆ ลงบนกระดาษที่เปียกชุ่มด้วยลักษณะต่าง ๆ เช่น การแตะ ความเร็ว สีจะฟุ้งไปทั่ว ๆ ภาพ แต่ไม่มาก ความเข้มของสีจะมากกว่าเท่าเปียกบนเปียกเช่นกัน

ภาพที่ 4 การระบายแบบแห้งบนเปียก
ที่มา (วีรศิลป์ เอี่ยมสำอางค์, 2556 พฤษภาคม 17)

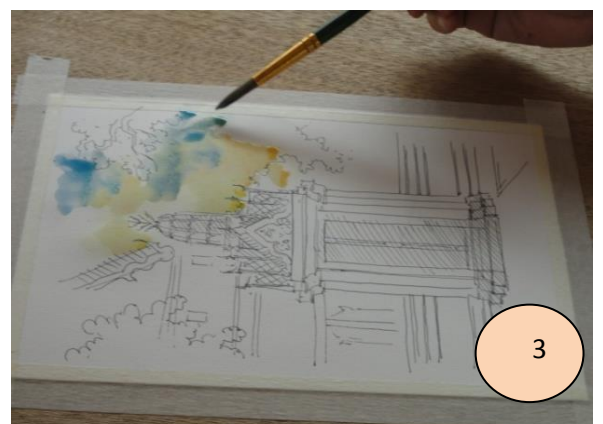
ขั้นตอนการวาดภาพระบายสีน้ำ

1

2

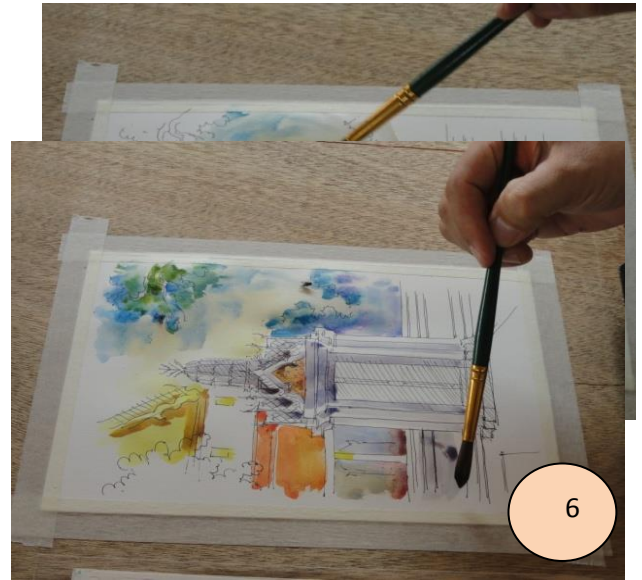
3

1. ร่างภาพ
2. ระบายสีเหลืองในพื้นที่ เป็นท้องฟ้าให้ชุ่ม
3. ใช้สีฟ้าแทรกสีระหว่างสีเหลืองยังหมาด ๆ
4. ระบายสีเหลือง ฟ้ามในระยยะที่ 2 คือ หน้าบัน
หลังคาและต้นไม้

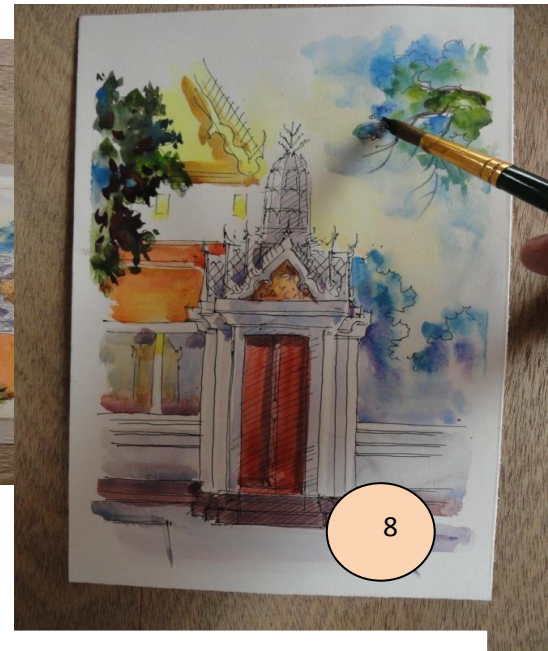
5

6

5

7

8

5. ระบายกำแพงวัดโดยใช้สีเทา เว้นแสงและจุดเน้นเพื่อให้เกิดมิติ

6. ระบายสีประตูทางเข้าวัด พื้นหน้าประตู ระยะที่อยู่หน้าสุด โดยใช้สีแดง + น้ำตาล

7. เก็บรายละเอียดภาพโดยเน้นจุดที่ทึบ เพื่อให้เกิดมิติและระยะของวัตถุ โดยใช้ สีน้ำตาล สีเขียว ฟ้ำ ระบายสีต้นไม้ทั้ง 2 ข้าง

8. ตกแต่งภาพรายละเอียด

9. ภาพสำเร็จรูป

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการวาดภาพระบายสีน้ำ

ใบกิจกรรมที่ 2.1

เรื่อง ผังความคิดวาดภาพระบายสีน้ำ

คำชี้แจง : จงแบ่งกลุ่ม 5 คน ระดมสมองและตอบคำถามต่อไปนี้โดยสังเขป

The diagram illustrates the relationship between the Four Noble Truths (Four Arhats) and the Noble Eightfold Path. At the center is a blue box labeled "เทคนิควิธีการวาดภาพพระบารมีสี่น้ำ" (Technique for drawing the Four Arhats). Four arrows point from this central box to four surrounding white boxes, each containing a title and ten dotted lines for notes.

- Top Left:** เปียกบนเปียก (Wet on wet)
- Top Right:** เปียกบนแห้ง (Wet on dry)
- Bottom Left:** แห้งบนแห้ง (Dry on dry)
- Bottom Right:** แห้งบนเปียก (Dry on wet)

Central box text: เทคนิควิธีการวาดภาพพระบารมีสี่น้ำ

ใบกิจกรรมที่ 2.2

เรื่อง วาดภาพระบายสีน้ำในวัดมหาธาตุ

คำชี้แจง

ปฏิบัติการวาดภาพระบายสีน้ำแสดงเรื่องราวเกี่ยวศิลปวัตถุหรือความประทับใจในศิลปกรรม
ในวัดมหาธาตุโดยใช้เทคนิคระบายสีน้ำ แล้วเขียนแนวความคิดแสดงความรู้สึกที่มีต่อผลงาน

ชื่อภาพ..

เทคนิควิธี

แนวความคิด.....

ความรู้สึกที่มีต่อผลงาน.....

เกณฑ์การให้คะแนนใบกิจกรรม

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)

ผลงานวาดภาพ ระบายสีน้ำ	วาดได้ ประณีต เรียบร้อยสวยงาม ถูกต้อง ตามหลักการ และ ก า ร จั ด องค์ประกอบอย่าง เหมาะสม เอกภาพ สมดุล จังหวะ จุดสนใจ และกลมกลืน	วาดได้ ประณีต เรียบร้อย สวยงาม ถูกต้องตามหลักการ และ ก า ร จั ด องค์ประกอบของภาพ ได้ 3 ใน 5	วาดได้ ประณีต เรียบร้อยตาม หลักการและการจัด องค์ประกอบของภาพ ได้บางส่วน	วาดยังขาดความ งดงามไม่ถูกต้อง ตามหลักการและ ขาดองค์ประกอบ ของการจัดภาพ
ผลงานตรงตามหัวข้อ	สร้างสรรค์ผลงานได้ ถูกต้องตามหัวข้อและ มีความแปลกใหม่ แบบไม่ซ้ำใคร	สร้างสรรค์ผลงาน ถูกต้องตามหัวข้อ	สร้างสรรค์ผลงาน ค่อนข้างถูกต้องตาม หัวข้อบางส่วน	สร้างสรรค์ผลงาน ไม่ถูกต้องตาม หัวข้อ
ความรู้สึกที่มีต่อผลงาน	แสดงความรู้สึกได้ สอดคล้องกับผลงานมี เหตุผล และมี ความภูมิใจเห็นคุณค่า ความงามในผลงานเป็น อย่างมาก	แสดงความรู้สึกได้ สอดคล้องกับผลงาน มีเหตุผลและมีความ ภูมิใจเห็นคุณค่า ความงาม	แสดงความรู้สึกได้ ค่อนข้างสอดคล้องกับ ผลงานเป็นบางส่วน และมีความพอใจใน ผลงาน	แสดงความรู้สึก ไม่สอดคล้องกับ ผลงาน ไม่ สมเหตุสมผลและ ไม่แสดงความชื่น ชมและเห็นคุณค่า ของผลงาน

เรื่อง วาดภาพระบายสีน้ำในวัดมหาธาตุ

เกณฑ์การประเมิน

12 – 9 อยู่ในระดับดี , 8 – 5 อยู่ในระดับพอใช้ , 1 – 4 อยู่ในระดับปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสิน อยู่ในระดับดีมาก (คะแนน 12 – 9)

แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 2 เรื่อง การวาดภาพระบายสีน้ำ

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อ ก ข ค ง ที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

- ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี
  - การขีด การขีด การเขียน ระบายสีชนิดต่างๆ
  - การระบายสีน้ำให้เกิดระยะ 3 มิติ

- ค. ใช้สีราดบนกระดาด ให้เกิดภาพ
- ง. การชุบบนกระดาดให้เกิดสี
- 2. ข้อใดไม่ใช่คุณสมบัติของสีน้ำ
  - ก. สีน้ำมีลักษณะโปร่งใส
  - ข. สีน้ำมีคุณสมบัติทาทับได้
  - ค. สีน้ำมีคุณสมบัติที่แห้งเร็ว
  - ง. สีน้ำมีความหนืดและแห้งช้า
- 3. ลักษณะเด่นของการวาดภาพระบายสีน้ำ คือข้อใด
  - ก. ถ่ายทอดรายละเอียดได้เหมือนจริงทุกประการ
  - ข. ถ่ายทอดผลงานโดยสื่อความรู้สึกของผู้เขียนได้
  - ค. สีสด เก็บรักษาไว้นาน
  - ง. ภาพแสดงความรู้สึกและคุณค่าบรรยากาศและเวลาทันทีที่เห็น
- 4. การระบายสีบริเวณกว้างๆ เช่น ท้องฟ้า ควรใช้พู่กันหรือแปรงแบบใด
  - ก. พู่กันแบบกลม
  - ข. พู่กันขนยาว
  - ค. แปรงระบายสี
  - ง. พู่กันแบบแบนทั้งปลายตัดและปลายเฉียง
- 5. พู่กันแบบแบนทั้งปลายตัดและปลายเฉียง ควรใช้การระบายสีในข้อใด เหมาะสมที่สุด
  - ก. ลากเส้นหรือเก็บรายละเอียด
  - ข. ทำใบไม้หรือพื้นผิวขรุขระ
  - ค. ระบายสีบริเวณกว้างๆ เช่น ท้องฟ้า
  - ง. ระบายส่วนที่เป็นเหลี่ยมเป็นมุม
- 6. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการระบายสีน้ำแบบเปียกบนแห้ง
  - ก. การใช้พู่กันจุ่มสีที่ผสมน้ำแล้วระบายบนกระดาดแห้ง
  - ข. การใช้ระบายสีชั้นๆบนกระดาดแห้งในการใช้สีน้ำระบาย
  - ค. การใช้สี (ผสมน้ำ) ระบายบนกระดาดเปียก
  - ง. การใช้ระบายสีชั้นๆลงบนกระดาดที่เปียกชุ่ม
- 7. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของการเอียงกระดาดในการวาดภาพระบายสีน้ำได้ถูกต้องที่สุด
  - ก. ช่วยให้สีแห้งเร็วขึ้น
  - ข. ช่วยให้สีกระจายตัวเป็นวงกว้าง
  - ค. ช่วยให้เนื้อสีเกาะกับเนื้อกระดาด
  - ง. ช่วยการซึมของสีให้ไปในทิศทางที่ต้องการ
- 8. การระบายสีชั้น ๆ บนกระดาดแห้งโดยลากเส้นอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดรอยติดบ้างไม่ติดบ้าง คือ เทคนิคการระบายสีน้ำแบบใด
  - ก. แบบเปียกบนเปียก
  - ข. แบบแห้งบนแห้ง

ค. แบบแห้งบนเปียก

ง. แบบเปียกบนแห้ง

9. จากภาพ คือเทคนิคการระบายสีน้ำแบบใด

ก. แบบเปียกบนเปียก

ข. แบบแห้งบนแห้ง

ค. แบบแห้งบนเปียก

ง. แบบเปียกบนแห้ง

10.

การระบายเคลือบทับสีเดิม

ก. แสดงน้ำหนัก

ใกล้-ไกล

ข. เพื่อป้องกันกัน

ค. เพื่อให้สีมีความ

ง. เพื่อให้สีเรียบ

สอบ		
	คะแนน	
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		

ข้อใดคือจุดประสงค์ของ

อ่อน-แก่ เพื่อให้เห็นระยะ

สีซ้ำ

สดขึ้น

เป็นพื้นเดียวกัน

กระดาษคำตอบ

เรื่อง การวาดภาพระบายสีน้ำ

9		
10		
รวม		

แบบทดสอบ	
ข้อ	คำตอบ
1	ก
2	ง
3	ง

เฉลยทดสอบประจำหน่วยที่ 2

เรื่อง การวาดภาพพระบายสีน้ำ

4	ค
5	ง
6	ค
7	ข
8	ข
9	ง
10	ก

หน่วยการอบรมที่ 3
เรื่อง การปั้นดินเหนียว

1. ความหมายการปั้นดินเหนียว
2. ลักษณะการปั้นดินเหนียว
3. รูปแบบการปั้นดินเหนียว
4. วัสดุอุปกรณ์และวิธีการเตรียม
5. ขั้นตอนการปั้นดินเหนียว

แผนการจัดการอบรมที่ 3 เรื่อง ปั้นดินเหนียว

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายการปั้นดินเหนียว
2. ลักษณะการปั้นดินเหนียว
3. รูปแบบการปั้นดินเหนียว
4. วัสดุอุปกรณ์และวิธีการเตรียม
5. ขั้นตอนการปั้นดินเหนียว

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความประวัติความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นดินเหนียวในจังหวัดราชบุรีได้
2. อภิปรายลักษณะรูปแบบคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นดินเหนียวในจังหวัดราชบุรีได้
3. ปั้นดินเหนียวเพื่อสื่อความคิด จินตนาการและประสบการณ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการปั้นได้
4. เขียนสรุปผังความคิดการปั้นดินเหนียวได้
5. นำเสนอผลงานและวิจารณ์คุณค่าผลงานการปั้นดินเหนียวตามหลักการศิลปะได้
6. แสดงออกชื่นชมและเห็นคุณค่ารักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

กิจกรรมและวิธีการอบรม

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนทบทวนความรู้เดิมโดยสนทนาเกี่ยวกับภูมิปัญญาการปั้นโถ่งมังกรราชบุรี ในประเด็นความเป็นมา รูปแบบ วัสดุอุปกรณ์และกระบวนการปั้นโถ่งมังกร และชมตัวอย่างผลงานของจริงโถ่งมังกรขนาดเล็ก
2. ผู้เข้าอบรมร่วมกันอภิปรายรูปแบบ กระบวนการปั้นดินเหนียวและคุณค่าความงามของโถ่งมังกรที่เป็นเอกลักษณ์ของงานปั้นในจังหวัดราชบุรี เพื่อให้เกิดความรู้สึกรักสุนทรีย์จากประสบการณ์ตรงทางศิลปะ
3. วิทยากรบรรยายหลักการออกแบบการปั้นดินเหนียว การขึ้นรูปการปั้นดินเหนียว ประกอบภาพ power point ใบความรู้เรื่อง ปั้นดินเหนียว และของจริงผลงานปั้นดินเหนียวรูปแบบต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น
4. วิทยากรสาธิตวิธีการเตรียมดินเหนียว การใช้เครื่องมือปั้น และการขึ้นรูปแบบขด แบบอิสระแบบมีรูปทรงตามลำดับขั้นตอน
5. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ฝึกปฏิบัติใบกิจกรรมที่ 3.1 และฝึกปฏิบัติรายบุคคล ใบกิจกรรมที่ 3.2
6. วิทยากรให้คำแนะนำการปั้นดินเหนียวเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม
7. เลือกผลงานปั้นดินเหนียวที่มีความเรียบร้อยสมบูรณ์มาจัดแสดง โดยให้ผู้รับการอบรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นตามหลักการวิจารณ์ศิลปะ บรรยาย วิเคราะห์ ตีความ ตัดสินคุณค่าความงามตามหลักการศิลปะ
8. วิทยากรให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการปั้นดินเหนียว
9. สุ่มผู้เข้าอบรมจำนวน 2-3 คน นำเสนอความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบ กระบวนการปั้นโถ่งมังกร ที่ได้จากการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ศิลปะโรงงานเครื่องปั้นดินเผา แก้วองไถ่และกิจกรรมการฝึกปฏิบัติปั้นดินเหนียว เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้รับฟังข้อคิดและนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนศิลปะได้
10. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันสรุปบทเรียน
11. ทำแบบทดสอบประจำหน่วยที่ 3

สื่อการอบรม

1. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง การปั้นดินเหนียว
2. ใบกิจกรรม 3.1 เรื่อง ผังความคิดการปั้นดินเหนียว
3. ใบกิจกรรม 3.2 เรื่อง ปั้นดินเหนียวแบบลอยตัว

4. สาธิตการปั้นดินเหนียว
5. power point เรื่อง การปั้นดินเหนียว
6. วัสดุอุปกรณ์ปั้นดินเหนียว ได้แก่ ดินเหนียว เครื่องมือปั้น
7. แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาการปั้นดินเหนียว ได้แก่ โรงงานเครื่องปั้นดินเผาเถาฮังไถ่

การวัดผลและประเมินผล

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบประจำหน่วยที่ 3 จำนวน 10 ข้อ
  - 1.2 วัดจากผลงานการเขียนสรุปตามใบกิจกรรมที่ 3.1 เรื่อง ผังความคิดการปั้นดินเหนียว
  - 1.3 ตรวจผลงานใบกิจกรรมที่ 3.2 เรื่อง การปั้นดินเหนียวแบบลอยตัว
  - 1.4 สังเกตอภิปรายและตอบคำถาม
2. เครื่องมือวัดผล
  - 2.1 แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 3
  - 2.2 แบบประเมินผลงาน
  - 2.3 สังเกตการณ์ตอบคำถามและพฤติกรรม

หน่วยการอบรมที่ 3 เรื่อง การปั้นดินเหนียว

ความหมายของการปั้นดินเหนียว

การปั้นดินเหนียว หมายถึง การนำดินเหนียว ขยำ บีบ นวด คลึง ตัด ขูด ปะ เพิ่มหรือลดวัสดุ วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีผสมผสานกันให้เกิดเป็นรูปทรงตามต้องการโดยใช้มือและวัสดุอุปกรณ์ชนิดต่าง ๆ การปั้นดินเหนียวยังเป็นงานศิลปะที่สามารถสัมผัสกับส่วนลึก ตื้น หนา หรือบางได้ตามความเป็นจริง ไม่เหมือนงานจิตรกรรมที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ ที่ผู้ชมจะสัมผัสกับความลึก ตื้น หนา บาง ได้จากความรู้สึกเท่านั้น

ลักษณะการปั้นดินเหนียว

1. รูปนูนต่ำ มีลักษณะนูนขึ้นจากฐานหรือระดับพื้นหลังประมาณ $\frac{1}{4}$ ส่วนเท่านั้น งานปั้นแบบนี้รูปนูนต่ำเป็นรูปปั้นที่มีแผ่นหลังรองรับ และภาพจะนูนสูงขึ้นมาจากพื้นเพียงเล็กน้อย สามารถดูผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ได้เพียงด้านหน้าด้านเดียวเท่านั้น เช่น เหรียญรางวัล เหรียญบาท เหรียญ พระ เป็นต้น

ภาพที่ 1 ภาพนูนต่ำ

2. รูปนูนสูง มีลักษณะปั้นนูนที่สร้างขึ้นบนแผ่นรองรับ เพื่อให้สูงกว่าประเพณีนูนต่ำหนึ่งเท่าตัว หรือมากกว่านั้น โดยสูงขึ้นประมาณครึ่งหนึ่งของฐานดิน สามารถมองผลงานได้ 2 ด้านคือ ด้านหน้าและด้านข้าง จะเห็นรูปปั้นลักษณะนูนสูง ประติมากรรมอนุสาวรีย์ทั่วไป เช่น อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย พระบรมอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นต้น

ภาพที่ 2 ภาพนูนสูง

3. รูปลอยตัว มีลักษณะงานปั้นที่สามารถมองเห็นได้รอบด้าน มีความกว้าง ยาวและความสูง เช่น รูปปั้นพระพุทธรูป รูปปั้นบุคคลสำคัญ เป็นต้น

ภาพที่ 3

ภาพ

ลอยตัว

รูปแบบการปั้นดินเหนียว

1. แบบเหมือนจริง (Realistic) เป็นรูปแบบที่มีเนื้อหาสาระปรากฏชัดเจน ถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราวจากสิ่งที่มีอยู่จริงในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น รูปคน สัตว์ สิ่งของ พืช เป็นต้น
2. แบบปั้นกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) เป็นรูปแบบตัดทอนรูปทรงของจริงให้อยู่ในรูปเรียบง่าย แต่ยังคงมีเค้าโครงที่เหมือนจริงหลงเหลืออยู่ให้รู้ว่าเป็นรูปอะไร มีเนื้อหา และรูปแบบไม่ชัดเจนเหมือนศิลปะรูปธรรม เช่น สัตว์ในเทพนิยาย เป็นต้น
3. แบบนามธรรม (Abstract) เป็นรูปแบบมีความเป็นรูปนามธรรม คือ ไม่มีความจริงเหลืออยู่ เพราะถูกตัดทอนให้เหลือแต่รูปทรงที่ก่อให้เกิดความงาม อารมณ์ และความรู้สึก เป็นศิลปะที่เหนือความเป็นจริง เนื้อหาสาระแสดงออกในรูปนามธรรม จึงยากที่เข้าใจ ผู้ดูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของศิลปะเป็นอย่างดี จึงจะสามารถสร้างเรื่องราวของภาพนามธรรมออกมาได้

วัสดุอุปกรณ์และการปั้นดินเหนียว

1. ดินเหนียว มีลักษณะเนื้อดิน ละเอียดย มีความเหนียว ลื่นมือ มีสีออกดำ สีน้ำตาลเข้ม จนถึงสีเทา

ภาพที่ 4 ดินเหนียว
ที่มา (ปริยาพร ทองผูก, 17 พฤษภาคม 2556)

วิธีการเตรียมดินมีขั้นตอน ดังนี้

1. การล้างดิน นำดินเหนียวที่ขุดมาไปตากให้แห้งสนิท ตำในครกขนาดใหญ่ให้เป็นดินเป็นผงละเอียด จากนั้นนำไปแช่ในอ่างน้ำผสมให้เป็นน้ำโคลน แล้วกรองน้ำดินด้วยผ้าขาวบาง บนปากภาชนะอาจเป็นถังพลาสติกหรือถังซีเมนต์ขนาดใหญ่ แล้วตักน้ำโคลนเทลงในภาชนะผ่านผ้าขาวบาง เศษวัสดุจะถูกสกัดออกจากดิน จากนั้นปล่อยให้ดินตกตะกอนใช้เวลาหลายวัน เมื่อดินตกตะกอนแล้วตักน้ำอยู่เหนือดินทิ้งออกไป นำดินที่ตกตะกอนไปกรองบนพื้นไม้หรือผ้าพลาสติก เพื่อให้ น้ำระเหยออก จะได้ดินเหนียวเนื้อละเอียด

2. การหมักดินนำดินเหนียวที่ได้จากการกรองจนน้ำระเหยออกไป ไปหมักโดยการนำดินใส่ภาชนะ เช่น หลุมหมักดินหรืออ่างซีเมนต์ ฉีดน้ำให้ชุ่มและปิดผ้าให้สนิท จะทำให้ดินมีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ และมีความเหนียวยิ่งขึ้น ดินที่ถูกหมักไว้จนได้จะสามารถนำไปนวดดินให้เนื้อดินมีความละเอียด และมีความเหนียวขึ้นรูปทรงได้ง่าย ตามรูปแบบที่ต้องการ หากหมักดินไว้นานเท่าไร จะเพิ่มความเหนียวของดินที่หมักมากยิ่งขึ้น

3. การนวดดิน นำดินเหนียวคลึงดินให้เหนียวให้มีความอ่อนตัวขึ้นสะดวกขึ้น และนำเศษวัสดุที่ปะปนในเนื้อดินออกทำให้ดินคลุกเคล้าเป็นเนื้อเดียวกัน ป้องกันการเป็นก้อนหรือเป็นไตในเนื้อดิน และกันไม่ให้เนื้อดินเกิดฟองอากาศ วิธีการนวดดินมีหลายวิธี เช่น นวดด้วยมือ นวดด้วยเครื่อง นวดด้วยเท้า

ภาพที่ 5 นวดด้วยมือ
ที่มา (ปริยาพร ทองผุด, 17 พฤษภาคม 2556)

2. เครื่องมือปั้น มี 2 ลักษณะ คือ เครื่องมือขุด ทำด้วยลวดเหล็กที่มีความแข็งแรง ตัดเป็นรูปโค้งแหลมด้านหนึ่งอีกด้านหนึ่งเป็นรูปโค้งมน ใช้สำหรับขุดดินส่วนที่ไม่ต้องการออก และขุดดินให้เป็นเส้นร่องลึก มีด้ามทำด้วยพลาสติก เครื่องมือขุดมีหลายขนาดตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ เครื่องมือสำหรับตกแต่งทำด้วยไม้ โลหะ หรือพลาสติก ใช้สำหรับปาดตกแต่งผิวดิน เพื่อให้ผิวดินเรียบ ลักษณะของเครื่องมือปลายด้านหนึ่งจะแบนเฉียง ส่วนอีกด้านหนึ่งจะมีลักษณะแหลมโค้งมน เครื่องมือสำหรับตกแต่งมีหลายขนาด แตกต่างกันไป ส่วนมีดปลายแหลม และเกรียงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปาดดิน และตีฐานดิน

3. แป้นปั้นหรือกระดาษรองปั้น เป็นแผ่นไม้รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสใช้สำหรับรองปั้น ปั้นในการขึ้นรูป หรือใช้เคลื่อนย้ายรูปปั้นได้สะดวก

4. แป้นหมุน เป็นอุปกรณ์ปั้นที่ใช้ในการปั้นรูปลอยตัว หรือตกแต่งทำให้หมุนดูรูปปั้นได้รอบด้าน

ขั้นตอนการปั้นดินเหนียว

1. การขึ้นรูปแบบนูนต่ำ มีความนูนยื่นออกมาจากพื้นเพียงเล็กน้อย ลักษณะรูปภาพที่ปั้นจะลดหลั่นลงตามลำดับ จะผลักระยะใกล้ กลาง ไกล ให้ดูสมจริง เมื่อมองในระดับสายตาแล้ว ภาพจะอยู่ในลักษณะแบนราบเสมอกันหมดทั้งองค์ประกอบ ขั้นตอนการขึ้นรูปแบบนูนต่ำ มีดังนี้

1.1. การเตรียมพื้น การปั้นนูนต่ำและนูนสูงมักมีพื้นหลังรองรับเสมอ เพราะจำเป็นจะต้องปั้นแผ่นดินให้ยึดติดกับแผ่นรองปั้น

1.2. การร่างภาพตามหัวข้อเรื่องลงบนแผ่นดินที่เตรียมไว้ โดยใช้เครื่องมือที่มีปลายแหลมเขียนลงไปบนแผ่นดิน

1.3. การพอกดินบนรูปที่ละน้อย จนเต็มรูป โดยพอกจากส่วนที่อยู่ไกล ไหลระดับมาถึงระยะที่อยู่ใกล้สุด เพื่อให้ภาพมีระดับสูงต่ำ เมื่อพอกดินตามระดับสูงต่ำจนเต็มรูปด้านนอกของเค้าโครงที่วาดไว้ แล้วจึงปั้นส่วนละเอียดให้สมบูรณ์

2. การขึ้นรูปแบบนูนสูง ขึ้นรูปมีความนูนยื่นออกมาจากแผ่นหลังเป็นครึ่งหนึ่งของรูปภาพ แต่จะไม่หลุดออกจากแผ่นรองรับ มองเห็นด้านหน้าอย่างชัดเจนและเมื่อมองด้านข้างก็เห็นส่วนที่นูนออกมาอย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน ขั้นตอนการขึ้นรูปแบบนูนสูง มีดังนี้

2.1. การเตรียมดิน จะต้องปั้นแผ่นดินให้ยึดติดกับแผ่นรองรับ ถ้าเป็นงานระดับใหญ่หรือระดับสูงชัน การปั้นรูปแบบนูนสูงจะต้องมีตัวยึดให้แน่นหนาเพราะงานใหญ่ใช้ดินมาก ถ้าไม่มีตัวยึดที่แข็งแรงที่ปั้นจะหลุดได้ง่าย

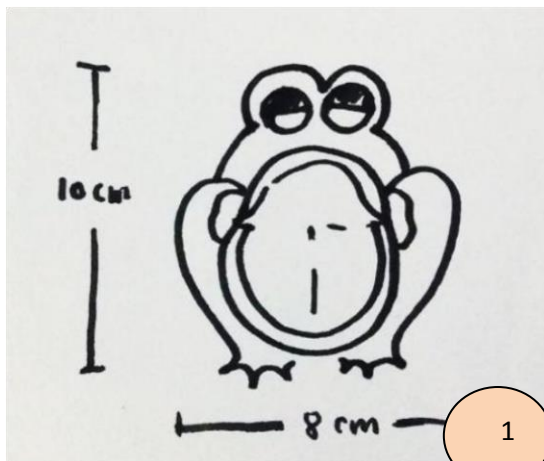
2.2. การร่างภาพ ตามหัวข้อเรื่องที่จะปั้นลงบนแผ่นดินที่เตรียมไว้ โดยใช้เครื่องมือที่มีปลายแหลม เขียนลงไปบนแผ่นดิน

2.3. การพอกดิน เป็นรูปที่ละน้อยจนเต็มรูป โดยพอกจากส่วนที่อยู่ใกล้ ไล่ระดับมาถึงระยะที่อยู่ไกลที่สุด เพื่อให้ภาพมีระดับสูงต่ำ เมื่อพอกดินตามระดับที่สูงต่ำจนเต็มรูปด้านนอกของเค้าโครงที่วาดไว้แล้วจึงปั้นส่วนละเอียดเป็นอันดับต่อไป

2.4. การตกแต่งให้สมบูรณ์เป็นการเก็บรายละเอียดของงานให้ได้ตามแบบ แสดงระยะมิติเมื่อปั้นจนได้ลักษณะของแบบหรือหุ่นอย่างดีแล้ว ใช้เครื่องมือตกแต่งให้รูปปั้นสมบูรณ์รวมทั้งพื้นผิวของรูปปั้นว่าเป็นผิวเรียบหรือเป็นผิวขรุขระ

3. การขึ้นรูปแบบลอยตัว เป็นรูปปั้นที่สามารถมองเห็นได้ทุกด้าน ได้แก่ ด้านหน้า ด้านข้าง ด้านหลัง การปั้นรูปแบบลอยตัว ขึ้นรูปได้หลายวิธีดังนี้

3.1 ขึ้นรูปแบบอิสระ นำนวดดินแล้วบีบขึ้นรูปด้วยมือโดยใช้นิ้วโป้งมือกดเทียบความหนาให้ใกล้เคียงกันเป็นรูปทรงต่าง ๆ ตามความต้องการหรือจะใช้วิธีการขุดเจาะก้อนดินให้กลวงด้วยเครื่องมือปั้นก็ได้

ภาพที่ 2 ขึ้นฐานการปั้น

ภาพที่ 1

ร่างแบบ

3

5

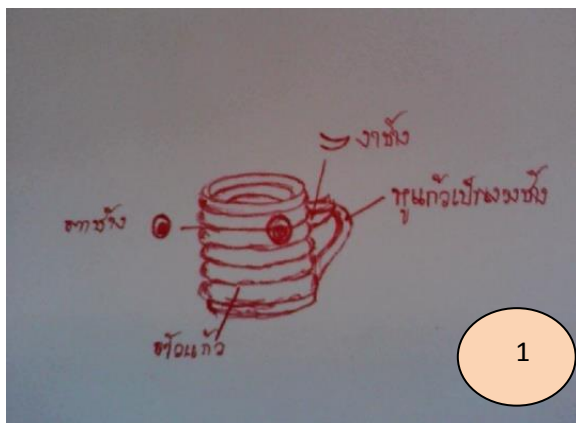
6

ภาพที่ 3 ปั้นขึ้นพอกขึ้นรูปทรงตามแบบ

ภาพที่ 5 - 6 ใช้เครื่องมือตกแต่งผิวให้เรียบ

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการขึ้นรูปปิสระ
ที่มา (อรุชา ไทรสังขละพรโชค, 2556 พฤษภาคม 26)

2. ขึ้นปั้นรูปแบบขด นำดินมาทุบหรือบีบดินให้เป็นแผ่น ใช้เครื่องมือตัดให้เป็นแผ่นกลมหรือสี่เหลี่ยมตามต้องการ แล้วคลึงดินให้เป็นเส้นกลมยาว แล้วนำไปขดบนแผ่นที่เตรียมไว้ โดยใช้น้ำดินประสานรอยต่อใช้มือบีบหรือกดดินให้เข้ากันแน่นสนิท ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆจนสูงพอกับความต้องการของรูปทรง ตกแต่งผิวให้เรียบปล่อยให้แห้ง

ภาพที่ 1 ร่างแบบออกแบบผลงาน

ภาพที่ 2 ปั้นดินเป็นก้อนกลมบีบให้แบนฐาน

ภาพที่ 3 ปั้นดินเป็นเส้น

ภาพที่ 4. นำเส้นดินขดบนฐานให้ได้ความสูง

ภาพที่ 5 นำดินปั้นติดเป็นหูแก้ว

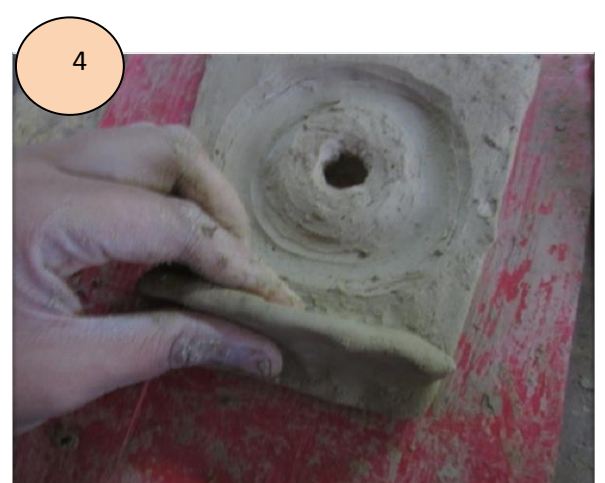
ภาพที่ 6 ใช้เครื่องมือตกแต่งผิววนอกให้เรียบ

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการปั้นชุด

ที่มา (อรุชา ไทรสังขละพรโชค, 2556 พฤษภาคม 26)

๕

๕๕๕๕๕๕๕ | ๕๕๕๕๕๕๕๕

1. ขึ้นรูปดินเหนียวเป็นฐานสี่เหลี่ยม
2. ใช้อุปกรณ์การปั้น วงเป็นวงกลม
3. เจาะรูตรงกลางวงกลมให้ทะลุ
4. ใช้แผ่นดินสี่เหลี่ยมขึ้นรูปกับฐาน
5. ใช้แผ่นดินมาเชื่อมประกบดินให้เป็นรูปทรงเหลี่ยม

6

7

8

9

10

6. ปั้นดินให้เป็นขอบนูนที่ปาก ปั้นดินให้เป็นนูนที่ฐาน
7. ปั้นดินเป็นรูปนูน
8. ใช้เครื่องมือตกแต่งให้เรียบ
9. ใช้อุปกรณ์เก็บรายละเอียดงาน
10. ผลงานสำเร็จ

4. ขึ้นปั้นรูปแ
โครงสร้างของรูปทรง นั
รูปทรงตามแบบที่กำหนด

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการปั้นขึ้นรูปแบบแผ่น
ที่มา (สุกัญญา น้อยปานะ, 2556 พฤษภาคม 26)

รูปทรงเรขาคณิตเป็น
าเสมอ ตกแต่งให้เกิด

1

2

3

4

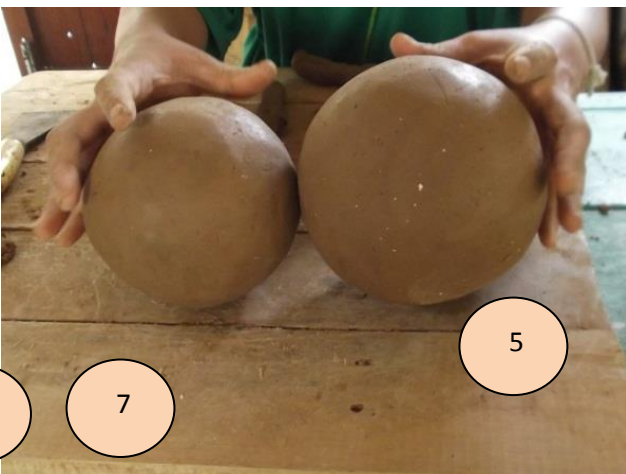
1. ปั้นกระดาดให้เป็นก้อนกลม

2. นำแผ่นดินเหนียวมาประกอบบนแกนกระดาด

3. ปั้นดินให้หุ้มกระดาด

4. ปั้นรูปทรงกลมด้วยแกนกระดาดขึ้น ให้มีความหนาของเนื้อดินเสมอกัน

5. นำรูปทรงมาผสานประกบกัน

6

7

5

8

9

6. นำรูปทรงกลมมาเชื่อมต่อประสานกันให้เป็นรูปทรง
7. ใช้เครื่องมือชุดแต่ง
8. ปั้นพอกดินให้เกิดความนูนของเส้นผมปาก ตา
9. ตกแต่งผิวให้เรียบ
10. ผลงานสำเร็จ

ภาพที่ 9 ขั้นตอนการปั้นตุ๊กตารูปคนกระด้าง
ที่มา (ภัทรา จัน

ใบกิจกรรมที่ 1
เรื่อง ผังความคิดการป

คำชี้แจง จงแบ่งกลุ่ม 5 คน ระดมสมองเขียนผังโน้ตสน์เรื่องการปั้นดินเหนียวให้เข้าใจพอสังเขป

รูปแบบการปั้นดินเหนียว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วัสดุอุปกรณ์การปั้นดินเหนียวและวิธีการ
เตรียมดินเหนียว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ป็นดินเหนียว

การขึ้นรูปแบบขนุน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การขึ้นรูปแบบอิสระ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ 3.2

เรื่อง ป็นดินเหนียวจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำชี้แจง ปฏิบัติการปั้นดินเหนียวใช้วิธีการขึ้นรูปที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นดินเหนียว เช่น รูปแบบขด แบบอิสระและแบบมีรูปทรง ให้เลือกเพียง 1 วิธี แล้วเขียนชื่อผลงาน วิธีการปั้นที่เชื่อมโยง ภูมิปัญญาการปั้นดินเหนียว และเขียนบรรยายความรู้สึกที่มีต่อผลงาน

ชื่อผลงาน.....
 วิธีการปั้น.....
 แนวความคิด.....
 ความรู้สึกที่มีต่อผลงาน.....
 .....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนนใบกิจกรรม
เรื่อง การปั้นดินเหนียวจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเด็น การประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ผลงานปั้นดินเผา	ปั้นขึ้นรูปได้ประณีต สวยงาม ถูกต้อง ตามสัดส่วน รูปทรง ขนาดที่เหมาะสม	ปั้นขึ้นรูปได้ประณีต สวยงาม ถูกต้องตาม สัดส่วน รูปทรง ขนาดได้ 2 ใน 3	ปั้นขึ้นรูปได้ค่อนข้าง สวยงาม มีขนาดและ สัดส่วนค่อนข้าง เหมาะสม	ปั้นขึ้นรูปยังขาด ความงดงาม มี ขนาด สัดส่วน รูปทรง ยังไม่ค่อย เหมาะสม
ตรงตามหัวข้อ	สร้างสรรค์ผลงานได้ ถูกต้องตามหัวข้อ และมีความแปลก ใหม่ไม่ซ้ำใคร	สร้างสรรค์ถูกต้อง ตามหัวข้อ	สร้างสรรค์ผลงาน ค่อนข้างถูกต้องตาม หัวข้อบางส่วน	สร้างสรรค์ผลงาน ไม่ถูกต้องตาม หัวข้อ
ความรู้สึกที่มีต่อผลงาน	แสดงความรู้สึกได้ สอดคล้องกับ ผลงานมีเหตุผลและ มีความภูมิใจเห็น คุณค่าความงามใน ผลงานเป็นอย่างดี มาก	แสดงความรู้สึกได้ สอดคล้องกับ ผลงานมีเหตุผล และมีความภูมิใจ เห็นคุณค่าความ งาม	แสดงความรู้สึกได้ ค่อนข้างสอดคล้องกับ ผลงานเป็นบางส่วน และมีความพอใจใน ผลงาน	แสดงความรู้สึกไม่ สอดคล้องกับ ผลงานไม่ สมเหตุผลผลและ ไม่แสดงความชื่น ชมและเห็นคุณค่า ของผลงาน

เกณฑ์การประเมิน

12 – 9 อยู่ในระดับดี , 8 – 5 อยู่ในระดับพอใช้ , 1 – 4 อยู่ในระดับปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสิน

แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 3

เรื่อง การปั้นดินเหนียว

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อ ก ข ค ง ที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับการปั้นดินเหนียว
  - ก. การนำดินเหนียวมาปั้นให้เป็นผลงาน 2 มิติ
  - ข. การนำดินเหนียวมาบีบย่ำให้เป็นรูปทรงตามต้องการด้วยมือและอุปกรณ์ชนิดต่างๆ
  - ค. การนำดินเหนียวมาผ่านกระบวนการเพิ่มหรือลด
  - ง. การนำดินเหนียวมากดให้เป็นแผ่น
2. งานปั้นดินเหนียวแบบนูนต่ำมีลักษณะอย่างไร
  - ก. เป็นหลุมลึกลงไปในฐานะรองรับ มองเห็นด้านหน้าและด้านข้าง
  - ข. วางบนแท่นสูงมองเห็นรอบด้านชัดเจน
  - ค. มีฐานรองรับนูนขึ้นจากพื้นเล็กน้อยมองเห็นด้านหน้าด้านเดียว
  - ง. มีฐานยกขึ้นสูงมองเห็นรูปได้รอบด้าน
3. รูปปั้นที่นูนขึ้นมาจากพื้นครึ่งหนึ่งมองเห็นชัดทั้งด้านหน้าและด้านข้างเป็นงานปั้นในข้อใด
  - ก. งานปั้นแบบนูนต่ำ
  - ข. งานปั้นแบบนูนสูง
  - ค. งานปั้นแบบลอยตัว
  - ง. งานปั้นแบบกึ่งลอยตัว
4. งานปั้นรูปที่มองเห็นได้ทั้งด้านหน้าและด้านข้างและด้านหลังเรียกว่าอะไร
  - ก. งานปั้นแบบนูนต่ำ
  - ข. งานปั้นแบบนูนสูง
  - ค. งานปั้นแบบลอยตัว
  - ง. งานปั้นแบบกึ่งลอยตัว
5. รูปปั้นดินเหนียวแบบจินตนาการ มีลักษณะอย่างไร
  - ก. รูปปั้นที่แสดงความเชื่อศรัทธาทางศาสนา
  - ข. รูปปั้นที่ปรับปรุงตัดทอนจากธรรมชาติ
  - ค. รูปปั้นที่ดัดแปลงให้เหนือจริงแบบอุดมคติ
  - ง. ถูกทุกข้อ
6. วิธีการเตรียมดินเหนียว ควรทำอย่างไร ตามลำดับ

- ก. ล้างดิน > หมักดิน > นวดดิน
 ข. หมักดิน > ล้างดิน > นวดดิน
 ค. นวดดิน > หมักดิน > ล้างดิน
 ง. หมักดินและนวดดินเท่ากัน

7. นำดินเหนียวตากแห้ง ทำให้เป็นผงนำไปแช่น้ำเป็นโคลน กรองดินด้วยผ้าขาวบาง ให้น้ำโคลนผึ่งให้แห้ง คือขั้นตอนการเตรียม

- ก. ล้างดิน
 ข. หมักดิน
 ค. ร่อนดิน
 ง. โม่ดิน

แบบทดสอบ		
ข้อ	คำตอบ	คะแนน

ดินในข้อใด

8. ข้อใดคือการขึ้นรูปแบบอิสระ

- ก. นำดินมารีดเป็นแผ่นแล้วใช้เครื่องมือปั้นตัด นำมาต่อให้เป็นรูปต่างๆ
 ข. นำกระดาษหนังสือพิมพ์มาปั้นเป็นรูปทรงเรขาคณิตแล้วนำดินเป็นแผ่นมาพอกบนกระดาษ
 ค. คลึงดินให้เป็นเส้นกลมยาว แล้วนำไปขดบนแผ่นที่เตรียมไว้
 ง. นวดดินแล้วบีบขึ้นรูปด้วยมือ

9. การขึ้นรูปแบบขด มีวิธีการทำอย่างไร

- ก. นำดินมารีดเป็นแผ่นแล้วใช้เครื่องมือปั้นตัด นำมาต่อให้เป็นรูปต่างๆ
 ข. นำกระดาษหนังสือพิมพ์มาปั้นเป็นรูปทรงเรขาคณิตแล้วนำดินเป็นแผ่นมาพอกบนกระดาษ
 ค. คลึงดินให้เป็นเส้นกลมยาว แล้วนำไปขดบนแผ่นที่เตรียมไว้
 ง. นวดดินแล้วบีบขึ้นรูปด้วยมือ

10. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับการขึ้นรูปแบบลอยตัว

- ก. ขึ้นดินเป็นแผ่นพอกดินใช้เครื่องมือตกแต่งรูปทรงใช้เครื่องมือขูดแต่งให้เกิดระยะ 3 มิติ
 ข. ใช้ดินพอกแกนกระดาษ แล้วใช้เครื่องมือปั้นขูดให้เป็นรูปทรง และตกแต่ง
 ค. ขดดินให้เป็นรูปทรงกลมใช้มือลูบดินประสานให้เรียบ พอกดินตกแต่งรูปทรงที่ต้องการ
 ง. พอกดินให้เป็นแท่งสี่เหลี่ยมใช้เครื่องมือปั้นขูดแต่งรูปทรง

กระดาษคำตอบ

เรื่อง การปั้นดินเหนียว

1		
2		
3		
4		
5		
6	แบบทดสอบ	
7	ข้อ	คำตอบ
8	1	ข
9	2	ค
10		
รวม		

เฉลยทดสอบประจำหน่วยที่ 3

เรื่อง การปั้นดินเหนียว

3	ข
4	ค
5	ง
6	ก
7	ง
8	ง
9	ค
10	ข

หน่วยการอบรมที่ 4
เรื่อง การพิมพ์ภาพ

1. ความหมายการพิมพ์ภาพ
2. ความเป็นมาของพิมพ์ภาพ
3. ประเภทของพิมพ์ภาพ
4. ขั้นตอนการพิมพ์ภาพ

แผนการจัดการอบรมที่ 4 เรื่อง การพิมพ์ภาพ

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายการพิมพ์ภาพ
2. ความเป็นมาของพิมพ์ภาพ
3. ประเภทของพิมพ์ภาพ
4. ขั้นตอนการพิมพ์ภาพ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความประวัติความเป็นมาของการพิมพ์ภาพในภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจังหวัดราชบุรี
2. อธิบายลักษณะรูปแบบ คุณค่าการพิมพ์ภาพในภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะจังหวัดราชบุรีได้
3. พิมพ์ภาพเพื่อสื่อความคิด จินตนาการและประสบการณ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะได้
4. เขียนสรุปผังความคิดการพิมพ์ภาพได้
5. นำเสนอผลงานและวิจารณ์คุณค่าผลงานภาพพิมพ์ตามหลักการศิลปะได้
6. แสดงออกชื่นชมและเห็นคุณค่า รักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

กิจกรรมและวิธีการอบรม

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนทบทวนความรู้เดิมโดยสนทนาเกี่ยวกับการพิมพ์ภาพที่พบใน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะในจังหวัดราชบุรีมีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร และชมตัวอย่างผลงานพิมพ์ภาพ ประกอบ power point

2. วิทยากรบรรยายความเป็นมาของการพิมพ์ภาพ และเชื่อมโยงมาสู่การพิมพ์ภาพใน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะที่พบในจังหวัดราชบุรี และให้ผู้เข้าอบรมร่วมกันอภิปรายประเภท ภูมิปัญญาการพิมพ์ วิธีการพิมพ์ภาพ และคุณค่าความงามของงานพิมพ์ภาพในภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน ศิลปะ ในจังหวัดราชบุรี เพื่อให้เกิดความรู้สึกรักสุนทรีย์จากประสบการณ์ตรงทางศิลปะ

3. วิทยากรบรรยายและสาธิตวิธีการพิมพ์ภาพ ตามลำดับขั้นตอน

4. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มๆละ 5 คน ฝึกปฏิบัติใบกิจกรรมที่ 4.1 และใบกิจกรรมที่ 4.2

5. วิทยากรให้คำแนะนำการพิมพ์ภาพเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม

6. วิทยากรอธิบายกระบวนการวิจารณ์ศิลปะ โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ขั้นบรรยาย ผลงาน พิมพ์ภาพว่าเห็นอะไรในภาพบ้าง ขั้นวิเคราะห์ ผลงานพิมพ์ภาพประกอบด้วยทัศนธาตุอะไรบ้าง ขั้นแปลความ ให้แปลตามหลักการทางศิลปะ เช่น เส้นโค้งมากจะทำให้ภาพมีความนุ่มนวล เส้นตรง ทำให้เข้มแข็ง เป็นต้น ขั้นตัดสิน เป็นการตัดสินว่าภาพมีคุณค่าเพียงใด โดยใช้ข้อมูล ทั้ง 3 ตอนข้างต้น มาประกอบการตัดสินใจ เช่น การใช้เส้นตรงดังกล่าว การจัดวางภาพที่เหมาะสม ทำให้ภาพน่าสนใจ และมีความงาม

7. เลือกผลงานพิมพ์ภาพที่มีความเรียบร้อยสมบูรณ์มาจัดแสดง โดยให้ผู้รับการอบรมร่วมกัน แสดงความคิดเห็นตามหลักการวิจารณ์ศิลปะ บรรยาย วิเคราะห์ ตีความ ตัดสินคุณค่าความงาม ตามหลักการศิลปะ

8. คัดเลือกผู้เข้าอบรมจำนวน 2-3 คน นำเสนอความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาประวัติ ความเป็นมารูปแบบ วิธีการพิมพ์ภาพที่ได้จากการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ศิลปะวัดมหาธาตุวรวิหาร ราชบุรีและโรงงานเครื่องปั้นดินเผาเถาฮังไถ) และกิจกรรมการฝึกปฏิบัติพิมพ์ภาพ เพื่อให้ผู้เข้าอบรม ได้รับฟังข้อคิดและนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนศิลปะได้

9. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันสรุปบทเรียน

10. ทำแบบทดสอบประจำหน่วยที่ 4

สื่อการอบรม

1. ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง การพิมพ์ภาพ

2. ใบกิจกรรมที่ 4.1 เรื่อง ผังความคิดจากการพิมพ์ภาพ

3. ใบกิจกรรมที่ 4.2 เรื่อง พิมพ์ภาพ

3. สาธิตการพิมพ์ภาพ

4. power point เรื่อง พิมพ์ภาพ

5. วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ภาพ เช่น สีโปสเตอร์ กระดาษและจานสี

6. แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ ได้แก่ วัดมหาธาตุวรวิหาร และโรงงาน เครื่องปั้นดินเผาเถาฮังไถ

การวัดผลและประเมินผล

1. วิธีการวัด

- 1.1 วัดคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบประจำหน่วยที่ 4 จำนวน 10 ข้อ
- 1.2 วัดจากผลงานเขียนสรุปตามใบกิจกรรมที่ 4.1 เรื่อง ผังความคิดจากการพิมพ์ภาพ
- 1.3 ตรวจผลงานใบกิจกรรมที่ 4.2 เรื่อง พิมพ์ภาพ
- 1.4 สังเกตอภิปรายและตอบคำถาม
2. เครื่องมือวัดผล
  - 2.1 แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 4
  - 2.2 แบบประเมินผลงาน
  - 2.3 แบบสังเกตตอบคำถามและพฤติกรรม

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง การพิมพ์ภาพ

ความหมายพิมพ์ภาพ

พิมพ์ภาพ หมายถึง ผลงานทัศนศิลป์ที่เป็นข้อความ รูปภาพ สัญลักษณ์ อันเกิดจากกระบวนการขีดเขียนหรือแกะสลักลงบนวัสดุที่เป็นแม่พิมพ์ แล้วจึงนำแม่พิมพ์ไปกดทับลงบนกระดาษหรือวัสดุต่างๆที่ต้องการพิมพ์ จึงเกิดเป็นภาพพิมพ์

ความเป็นมาของพิมพ์ภาพ

จากหลักฐานพบว่าศิลปะภาพพิมพ์กำเนิดทางตะวันออกไกล โดยได้มีการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ขึ้นมาเมื่อประมาณ 2,000 ปีมาแล้ว ด้วยการแกะสลักลงบนดินเหนียวและขี้ผึ้ง ลักษณะงานสร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์และตกแต่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการทางด้านความเชื่อและใช้เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา

ใน พ.ศ. 1599 จีนได้ค้นพบวิธีการทำกระดาษขึ้นเป็นชาติแรกของโลกและได้พัฒนาเรื่อยมาโดยชาวจีนได้ริเริ่มพิมพ์ภาพลงบนกระดาษโดยใช้แม่พิมพ์ไม้ (Wood Block) จากวิธีการนี้ได้นำไปเผยแพร่ที่ญี่ปุ่นในรูปแบบของผลงานทางศาสนา ในขณะเดียวกันชาวโพลีเนเซียนได้นำเทคนิควิธีการพิมพ์แม่พิมพ์ไม้ (Wood Block) นี้มาเผยแพร่ในอินเดียชาวอินเดียนำวิธีการนี้มาพิมพ์ลงบนผ้า และได้เผยแพร่ไปทางซีกโลกตะวันตกก่อนสมัยพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ภาพพิมพ์ได้เริ่มพัฒนาขึ้นในยุโรปจากการพิมพ์ลงบนกระดาษธรรมดาไปสู่ผลงานศิลปกรรมอันยิ่งใหญ่

ประเภทของพิมพ์ภาพ

พิมพ์ภาพแบ่งออกตามลักษณะของแม่พิมพ์และเทคนิคการพิมพ์ได้ 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. พิมพ์นูน (Relief Printing) เป็นการพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ที่แกะหรือขุดเนื้อวัสดุส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดหมึกให้ลึกลงไป เมื่อพิมพ์ภาพ หมึกจะติดจากส่วนที่เป็นพื้นผิวเดิมของแม่พิมพ์ เช่น ภาพพิมพ์แกะไม้ (Woodcut) ภาพพิมพ์แกะยาง (Lino Cut) ภาพพิมพ์วัสดุปะติด (Collagraph) ฯลฯ

ภาพที่ 1 ผลงาน “ยามเช้า”ของ ประหยัด พงษ์ดำ

เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ ปี 2524

ที่มา <https://th.wikipedia.org> (สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2556)

เมื่อได้สร้างแม่พิมพ์จากการแกะไม้แล้ว ก็เกิดความแตกต่างระหว่างผิว คือ ส่วนที่แกะออกจะลึกลง เมื่อกลิ้งหมึกพิมพ์ลงไป หมึกจะติดส่วนบน ฉะนั้นไม่ว่าจะพิมพ์จากแม่พิมพ์อะไรก็ตาม

ถ้าเป็นลักษณะดังกล่าวก็จัดอยู่ในประเภทภาพพิมพ์นูนได้

2. พิมพ์ร่องลึก (Intaglio Printing) เป็นการพิมพ์จากส่วนที่ลึกลงไปของแม่พิมพ์โลหะ เมื่อทำการพิมพ์ หมึกจะติดจากส่วนที่เป็นร่องลึกของแม่พิมพ์ ซึ่งตรงกันข้ามกับการที่พิมพ์จากแม่พิมพ์นูน ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์โลหะมีหลายชนิดแตกต่างกันไปตามวิธีการทำ เช่น ภาพพิมพ์จารซึม (Drypoint) ภาพพิมพ์กัดกรด (Etching) ภาพพิมพ์หมึกซึม (Mezzotint) ภาพพิมพ์อย่างสีน้ำ (Aquatint) ภาพพิมพ์กัดกรดผิวนุ่ม (Soft-ground) ภาพพิมพ์โลหะแกะลายเบา (Line-engraving) ฯลฯ

ภาพที่ 2 ผลงาน “ชีวิตหมายเลข 5”

ของกมล ศรีวิชัยนันท์

3. พิมพ์พื้นราบ (Planographic Printing)

เป็นการพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ผิวเรียบ ไม่มีการขูดขีดแกะสลักใด ๆ เดิมใช้แม่พิมพ์หิน (Lithograph) ที่เรียกว่า กลวิธีพิมพ์หิน

ภาพที่ 3 ออกุสต์ เรอนัวร์, 1897 Lithograp

4. พิมพ์ลายฉลุ (Stencil) เป็นการพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ที่สร้างขึ้นโดยการฉลุแผ่นกระดาษหรือโลหะให้เป็นภาพหรือลวดลาย แล้วพ่นหรือป้ายสีผ่านช่องที่ฉลุไว้ลงบนพื้นวัสดุที่รองรับ เช่น กระดาษ ผ้า ไม้ การพิมพ์แบบนี้ต่อมาได้พัฒนามาเป็นกลวิธีพิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen)

ภาพที่ 4 ภาพตัวอย่างการพ่นสีผ่านช่องกระดาษที่ฉลุไว้ โดยพ่นลงบนแผ่นกระดาษอัด

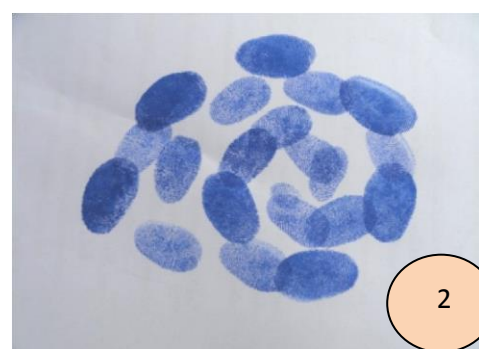
ขั้นตอนการพิมพ์ภาพ

1. พิมพ์ภาพนิ้วมือ (Finger Printing) กดประทับของรอยนิ้วมือ แผ่นประทับหมึก แล้วจึงประทับนิ้วมือลงบนกระดาษ จะปรากฏร่องรอยของนิ้วมือ ให้จัดองค์ประกอบให้สวยงามใช้ดินสอหรือปากกาแต่งเติมให้สวยงามได้ตามจินตนาการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1 ใช้นิ้วกดประทับบนแผ่นหมึกกดบนกระดาษ

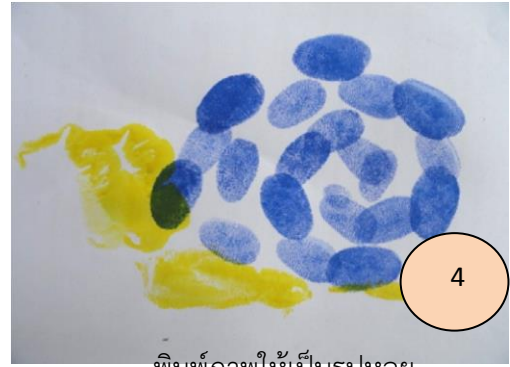

2 กวาดหมึกเบ็ดเสร็จบนกระดาษ

ใช้เส้นผ่ามือกดประทับ

พิมพ์ภาพให้เป็นรูปหอย

ใช้ปากกาหรือดินสอเขียนให้ตกแต่งเพิ่มเติมตามจินตนาการ

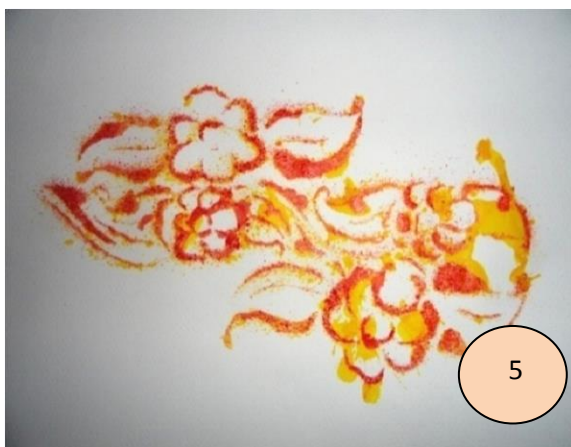

7.ผลงานสำเร็จ

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการพิมพ์ภาพด้วยมือ
ที่มา (วงศกร สนลอย, 2556 พฤษภาคม 17)

2. พิมพ์ภาพลายฉลุ (Stencil) เป็นวิธีการพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ที่สร้างขึ้นด้วยกรรมวิธีง่าย ๆ เช่น กระดาษ ผ้า ไม้ รำแบบที่ต้องฉลุลงบนกระดาษขาวเทาหรือกระดาษการ์ด แล้วจึงฉลุกระดาษด้วยมีดคัตเตอร์ เพื่อทำเป็นแม่พิมพ์ เมื่อฉลุจนสวยงามเป็นที่พอใจแล้ว ก็นำขึ้นมาวางทับลงบนกระดาษ 100

ปอนด์เรียบ ทำการยัดติดด้วยเทปกาวแล้วจึงใช้แปรงสีฟันเก่า ๆ จุ่มสีน้ำหรือสีโปสเตอร์ที่เตรียมไว้ แล้วใช้
 ก้านไม้หรือใช้นิ้วมือปัดขนแปรงให้สีกระเด็นเป็นฝอยลงบนแผ่นฉลุ การพิมพ์อาจจะพิมพ์ได้หลายสีใน
 ภาพพิมพ์เดียวกัน แต่ต้องพิมพ์ ทีละสีโดยแยกแม่พิมพ์ออกเป็นสีละอัน ในกรณีที่ต้องการให้ได้ภาพงดงาม
 แปลกตา

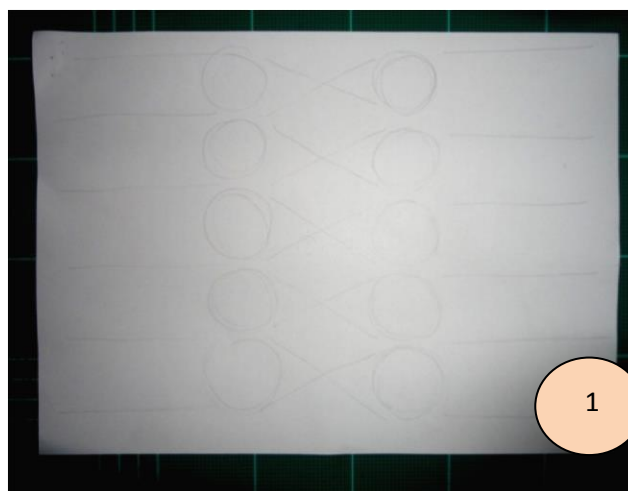
ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. ร่างแบบบนกระดาษที่จะทำเป็นแม่พิมพ์
 ใช้มีดคัตเตอร์ตัดตามรอยดินสอที่ร่างไว้ก่อนหน้านี้
2. นำแม่พิมพ์ที่ตัดเสร็จแล้วมาติดเข้ากับ
 กระดาษที่จะพิมพ์สีลงไป
3. ใช้แปรงสีฟันหรือพู่กันจุ่มสีที่ต้องการ
 แล้วติดสีลงไปบนแม่พิมพ์
4. นำแม่พิมพ์ออกจะได้ผลงานที่สำเร็จ
5. ผลงานสำเร็จ

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการพิมพ์ภาพฉลุ

ที่มา (วงศกร สนลอย, 2556 พฤษภาคม 17)

3. พิมพ์ 3. พิมพ์ เป็นการพิมพ์ภาพบนพื้นผิววัสดุที่มีลักษณะแตกต่างกัน นำกระดาษวางทาบบนผิววัสดุที่มีความนุ่มนวลใช้สีฟันหรืออุบบนกระดาษให้เกิดรอยนูนของลวดลายจะได้ภาพพิมพ์ที่มีความสวยงาม

1. ร้างแบบที่ต้องการลงบนกระดาษด้วยดินสอ

2. นำกระดาษที่ร่างแบบไว้ วางบนพื้นผิวที่ต้องการ แล้วกดด้วยดินสอสีหรือสีเทียน
3. ผลงานสำเร็จ

ภาพที่ 7 แสดงขั้นตอนการถู

ที่มา (วงศกร สนลอย, 2556 พฤษภาคม 26)

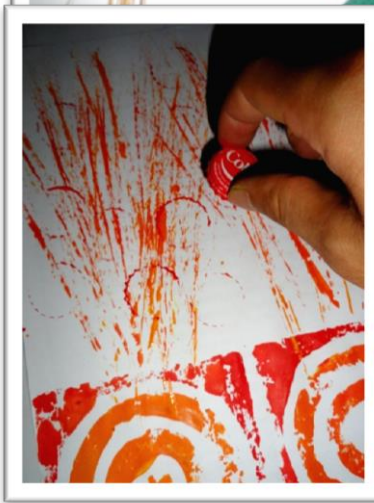

4. พิมพ์จากเศษวัสดุ เป็นการนำเศษวัสดุต่าง ๆ เช่น เศษผ้า กระดาษ ไม้ โลหะ พลาสติก เชือก หิน ฯลฯ มากลึงสีแล้วนำไปกดประทับพิมพ์ลงบนกระดาษพิมพ์เพื่อให้เกิดรูปทรง รูปแบบ หรือ ลักษณะเฉพาะของวัสดุนั้นๆ โดยมีการจัดองค์ประกอบ (Composition) เป็นเรื่องราวเป็นภาพที่มีคุณค่าและความสวยงาม ภาพพิมพ์จากเศษวัสดุนี้สามารถพิมพ์ให้เหมือนกันได้หลายๆชิ้น (Edition) จนกว่าแม่พิมพ์จะชำรุดเสียหาย

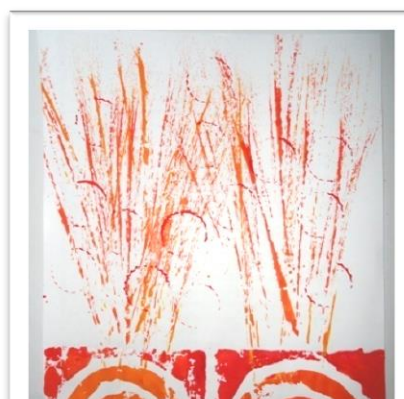
1. นำลูกกลิ้งหรือฟูก้นมากลึงสีหรือจุ่มสี กลิ้งหรือทาลงบนวัสดุ

2. นำมาพิมพ์ลงบน

3. ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

วิธีการพิมพ์ฉลุ	วิธีการพิมพ์ผ้า ....
--	--

ใบกิจกรรมที่ 4.2

เรื่อง พิมพ์ภาพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำชี้แจง : ปฏิบัติการพิมพ์ภาพโดยใช้วิธีการพิมพ์ภาพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แสดงเรื่องราวหรือวิธีการที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะแล้วเขียนชื่อ เทคนิค แนวความคิด และบรรยายความรู้สึกที่มีต่อผลงาน

ชื่อ.....

เทคนิค.....

แนวความคิด .....

ความรู้สึกที่มีต่อผลงาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนนใบกิจกรรม
เรื่อง การพิมพ์ภาพ

ประเด็น การประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ผลงานพิมพ์ภาพ	พิมพ์ได้ประณีต สวยงาม ถูกต้อง ตาม สั ต ส ่ ว น รูปทรง ขนาดที่ เหมาะสม	พิมพ์ได้ ประณีต สวยงาม ถูกต้องตาม สั ต ส ่ ว น รูปทรง ขนาดได้ 2 ใน	พิมพ์ได้ค่อนข้าง สวยงาม มีขนาด และ สั ต ส ่ ว น ค่อนข้างเหมาะสม	พิมพ์ยังขาด ความงดงาม มี ข น าด สั ต ส ่ ว น รูปทรง ยังไม่ ค่อยเหมาะสม
ผลงาน ตรงตามหัวข้อ	สร้างสรรค์ผลงาน ได้ถูกต้องตาม หัวข้อและมีความ แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร	สร้างสรรค์ถูกต้อง ตามหัวข้อ	สร้างสรรค์ผลงาน ค่อนข้างถูกต้อง ตามหัวข้อบางส่วน	สร้างสรรค์ ผลงาน ไม่ถูกต้องตาม หัวข้อ
ความรู้สึกที่มีต่อ ผลงาน	แสดงความรู้สึกได้ สอดคล้องกับ ผลงานมีเหตุผล และมีความภูมิใจ เห็นคุณค่าความ งามในผลงานเป็น อย่างมาก	แสดงความรู้สึกได้ สอดคล้องกับผลงาน มีเหตุผลและมีความ ภูมิใจเห็นคุณค่า ความงาม	แสดงความรู้สึกได้ ค่อนข้างสอดคล้องกับ ผลงาน เป็น บางส่วนและมี ความพอใจใน ผลงาน	แ ส ต ง ความรู้สึก ไม่สอดคล้อง กับผลงานไม่ สมเหตุสมผล และไม่แสดง ความชื่นชม แ ล ะ เ ห็ น คุ ณ ค ่า ข อ ง ผลงาน

เกณฑ์การประเมิน

12 – 9 อยู่ในระดับดี 8 – 5 อยู่ในระดับพอใช้ 1 – 4 อยู่ในระดับปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสิน อยู่ในระดับดีมาก (คะแนน 12 – 9)

แบบทดสอบประจำหน่วยที่ 4

เรื่อง พิมพ์ภาพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำชี้แจง : จงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อ ก ข ค ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือความหมายที่ถูกต้องของ “การพิมพ์ภาพ”
  - ก. รูปภาพ สัญลักษณ์ ที่เกิดจากการขีดเขียน แกะสลัก ลงบนวัสดุที่เป็นแม่พิมพ์ แล้วนำมากดลงบนกระดาษหรือวัสดุต่างๆที่ต้องการพิมพ์
  - ข. กระบวนการพิมพ์ที่มีลวดลายบนแม่พิมพ์นำมาพิมพ์ลงบนกระดาษ
  - ค. การนำแม่พิมพ์ที่ถูกทาสี หรือ หมึก มากดประทับลงบนกระดาษ
  - ง. การประทับรอย โดยใช้แม่พิมพ์ให้เกิดเป็นร่องรอยของสีและหมึกบนกระดาษ
2. วัสดุที่ใช้ในการทำแม่พิมพ์ คือ ข้อใด
  - ก. ดินเหนียว
  - ข. หิน
  - ค. ไม้
  - ง. เหล็ก
3. ภาพพิมพ์จารเข้ม ภาพพิมพ์กัศกรดคือภาพพิมพ์ในข้อใด
  - ก. พิมพ์นูน
  - ข. พิมพ์ร่องลึก
  - ค. พิมพ์พื้นราบ
  - ง. พิมพ์ฉลุ
4. แกะให้เป็นลวดลายใช้หมึกกลิ้งลงบนแผ่นแม่พิมพ์ร่องลึก ไม่ต้องการให้ติดหมึกกลิ้งลงไป ประทับให้เกิดภาพ คือการทำแม่พิมพ์ในข้อใด
  - ก. พิมพ์แกะไม้
  - ข. พิมพ์กัศกรด
  - ค. พิมพ์ผิวเรียบ
  - ง. พิมพ์ฉลุ
5. วิธีการพิมพ์ใช้ส่วนของร่างกาย พิมพ์ให้เกิดลักษณะได้หลากหลายที่สุดคือข้อใด
  - ก. ภาพพิมพ์ลายฉลุ
  - ข. ภาพพิมพ์นิ้วมือ

- ค. ภาพพิมพ์ถู
  - ง. ภาพพิมพ์จากเศษวัสดุ
6. วิธีการพิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen) เป็นการพิมพ์ที่มีพัฒนาการจากการพิมพ์ข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์ด้วยฟองสบู่
  - ข. ภาพพิมพ์กระดาษ
  - ค. ภาพพิมพ์ลายฉลุ
  - ง. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
7. “การพ่นหรือป้ายสีผ่านช่องที่ฉลุ” คือวิธีการพิมพ์ข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์กระดาษ
  - ข. ภาพพิมพ์ด้วยฟองสบู่
  - ค. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
  - ง. ภาพพิมพ์ลายฉลุ
8. การพิมพ์ภาพที่แสดงถึงลักษณะของพื้นผิวที่อาจเรียบหรือขรุขระซึ่งเกิดขึ้นจากการถู เป็นวิธีการพิมพ์ภาพข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์พีช
  - ข. ภาพพิมพ์จากเศษวัสดุ
  - ค. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
  - ง. ภาพพิมพ์ถู
9. การพิมพ์ใช้แม่พิมพ์จากวัสดุต่าง ๆ จะเกิดลวดลายเฉพาะของวัสดุนั้นๆ เพื่อมาสังสรรค์การพิมพ์ได้อย่างหลากหลายตามจินตนาการ คือวิธีการพิมพ์ข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์นิ้วมือ
  - ข. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
  - ค. ภาพพิมพ์จากเศษวัสดุ
  - ง. ภาพพิมพ์ลายฉลุ
10. “วัสดุที่นำมาพิมพ์ควรเป็นวัสดุพื้นผิวที่ราบเรียบหรือมีความสูงไม่มาก ไม่ควรนูนสูงนูนเกินไป เพราะจะมีผลในขณะที่กำลังหมักลงบนวัสดุนั้น” จากข้อความข้างต้นเป็นคำแนะนำในการเลือกวัสดุในการพิมพ์ของวิธีการพิมพ์ข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์ลายฉลุ
  - ข. ภาพพิมพ์จากเศษวัสดุ
  - ค. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
  - ง. ภาพพิมพ์นิ้วมือ

แบบทดสอบ		
ข้อ	คำตอบ	คะแนน
1		
2		

กระดาษคำตอบ

เรื่อง การพิมพ์ภาพ

3		
4		
5		
6		
7		
8	แบบทดสอบ	
9	ข้อ	คำตอบ
10	1	ก
รวม	2	ค

เฉลยทดสอบประจำหน่วยที่ 4

เรื่อง การพิมพ์ภาพ

3	ข
4	ก
5	ข
6	ค
7	ง
8	ง
9	ค
10	ง

แบบทดสอบหลังอบรม

คำชี้แจง : คำชี้แจง จงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อ ก ข ค ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะ หมายถึงข้อใด

- ก. เป็นองค์ความรู้ที่สั่งสมสืบทอดกลายเป็นวิถีชุมชน
- ข. เป็นงานจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม
- ค. เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในวัดเท่านั้น
- ง. เป็นงานศิลปะที่มีลักษณะคล้ายๆกันทุกท้องถิ่น

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะ มีกี่ประเภท

- ก. หัตถศิลป์ ศิลปหัตถกรรม
- ข. หัตถศิลป์ ศิลปกรรม
- ค. จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม
- ง. จิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปกรรม

3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นดินเหนียวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดราชบุรี คือข้อใด

- ก. โอ่งมังกร

- ข. กระถางดินเผา
ค. เครื่องเคลือบเซรามิค
ง. ตุ๊กตาดินเผา
4. ผ้าทอไทยวน เครื่องจักรสาน กระติ่งทองเหลือง แกะสลักไม้ คือภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะในข้อใด
ก. ศิลปหัตถกรรม
ข. ศิลปะพื้นบ้าน
ค. ศิลปกรรม
ง. ทักษะศิลป์
5. ข้อใดคือ แกนการสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ
ก. ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทย ศิลปะวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์
ข. ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทย ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์
ค. ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์
ง. ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทย ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์
6. “เมื่อปี พ.ศ. 2478 ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีช่างชาวจีนชื่อนายจื่อเหม็ง แซ่ฮ้อและเพื่อนเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดราชบุรี ได้นำดินทุ่งนาไปทดลองปั้นพบว่า เป็นดินที่มีคุณภาพ จึงได้ตั้งโรงงานเครื่องปั้นดินเผาขึ้นครั้งแรก ในระยะแรกได้ปั้นกระปุก ไห น้ำปลา ต่อมาได้ปั้นโถงติดลายลวดลายมังกรหรือที่เรียกกันว่าโถงมังกร” จากข้อความดังกล่าวข้างต้นคือ แนวการสอนศิลปศึกษาในข้อใด
ก. แกนประวัติศาสตร์ศิลป์
ข. แกนศิลปะวิจารณ์
ค. แกนสุนทรียศาสตร์
ง. แกนศิลปะปฏิบัติ
7. “ลายมังกรมีลักษณะลำตัวเป็นเส้นโค้งงอคล้ายเส้นคลื่น แสดงความเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน ขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสม ลวดลายสีเหลืองอ่อนบนพื้นสีน้ำตาลเข้ม ทำให้เกิดจุดเด่นบนตัวโถง” จากข้อความดังกล่าวข้างต้นคือ แนวการสอนศิลปศึกษาในข้อใด
ก. แกนประวัติศาสตร์ศิลป์
ข. แกนศิลปะวิจารณ์
ค. แกนสุนทรียศาสตร์
ง. แกนศิลปะปฏิบัติ
8. “ฉลุแผ่นพลาสติกให้เป็นลวดลายหรือเป็นภาพ ใช้สีฟันทึบหรือระบายสีผ่านช่องฉลุบนพื้นกระดาษ จะเกิดลวดลาย” จากข้อความดังกล่าวข้างต้นคือ แนวการสอนศิลปศึกษาในข้อใด
ก. แกนประวัติศาสตร์ศิลป์
ข. แกนศิลปะวิจารณ์
ค. แกนสุนทรียศาสตร์
ง. แกนศิลปะปฏิบัติ
9. โถง ในจังหวัดราชบุรี มีจุดเด่นที่แตกต่างจาก โถงภูมิภาคอื่นอย่างไร
ก. มีลวดลายเป็นกันหอย ใช้วัสดุจากพลาสติก
ข. มีลวดลายเป็นดอกพุดตาน ใช้วัสดุจากดิน
ค. มีลวดลายเป็นลายมังกร ใช้วัสดุจากดิน

- ง. มีลวดลายเป็นมังกรและดอกพุดตาน ใช้วัสดุจากพลาสติก
10. ข้อใดไม่ใช่การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การมีเจตคติ ความรักในภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - เก็บความรู้ไว้โดยไม่ถ่ายทอดความรู้พร้อมกับตัวตน
  - สร้างกลุ่มเครือข่ายในชุมชนเพื่อสืบสานให้ลูกหลาน
  - เดินรณรงค์ให้เยาวชนรุ่นหลังสำนึกคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น
11. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี
- การจุด การขีด การเขียน ระบายสีชนิดต่างๆ
  - การระบายสีต้องเกิดจากการระบายจากพู่กันอย่างเดียว
  - การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ในรูปแบบ 2 มิติและ 3 มิติ
  - การสร้างงานศิลปะเป็นงานรูปแบบ 3 มิติอย่างเดียว
12. ข้อใดไม่ใช่คุณสมบัติของสีน้ำ
- สีน้ำมีลักษณะโปร่งใส
  - สีน้ำมีคุณสมบัติทาทับได้
  - สีน้ำมีคุณสมบัติที่แห้งเร็ว
  - สีน้ำมีความหนืดและแห้งช้า
13. การระบายสีชั้น ๆ บนกระดาษแห้งโดยลากเส้นอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดรอยติดบ้างไม่ติดบ้าง คือ เทคนิคการระบายสีน้ำแบบใด
- แบบเปียกบนเปียก
  - แบบแห้งบนแห้ง
  - แบบแห้งบนเปียก
  - แบบเปียกบนแห้ง
14. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการระบายสีน้ำแบบเปียกบนแห้ง
- การใช้พู่กันจุ่มสีที่ผสมน้ำแล้วระบายบนกระดาษแห้ง
  - การระบายสีชั้นๆบนกระดาษแห้งในลักษณะต่างๆ
  - การใช้สีเปียก (สีผสมน้ำแล้ว) ระบายบนกระดาษเปียก
  - การระบายสีชั้นๆลงบนกระดาษที่เปียกชุ่มด้วยลักษณะต่างๆ
15. จากภาพ คือเทคนิคการระบายสีน้ำแบบใด
- แบบเปียกบนเปียก
  - แบบแห้งบนแห้ง

ค. แบบแห้งปนเปียก

ง. แบบเปียกปนแห้ง

16. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของการเอียงกระดานในการวาดภาพระบายสีน้ำได้ถูกต้องที่สุด

ก. ช่วยให้สีแห้งเร็วขึ้น

ข. ช่วยให้สีกระจายตัวเป็นวงกว้าง

ค. ช่วยให้เนื้อสีเกาะกับเนื้อกระดาน

ง. ช่วยการซึมของสีให้ไปในทิศทางที่ต้องการ

17. การระบายสีบริเวณกว้างๆ เช่น ท้องฟ้า ควรใช้พู่กันหรือแปรงแบบใด

ก. พู่กันแบบกลม

ข. พู่กันขนยาว

ค. แปรงระบายสี

ง. พู่กันแบบแบนทั้งปลายตัดและปลายเฉียง

18. พู่กันแบบแบนทั้งปลายตัดและปลายเฉียง ควรใช้สำหรับการระบายสีในลักษณะใด

ก. ลากเส้นหรือเก็บรายละเอียด

ข. ทำใบไม้หรือพื้นผิวขรุขระ

ค. ระบายสีบริเวณกว้างๆ เช่น ท้องฟ้า

ง. ระบายส่วนที่เป็นเหลี่ยมเป็นมุม

19. ข้อใดคือจุดประสงค์ของการระบายเคลือบทับสีเดิม

ก. แสดงน้ำหนักอ่อน-แก่ เพื่อให้เห็นระยะ ใกล้-ไกล

ข. เพื่อป้องกันกันสีซ้ำ

ค. เพื่อให้สีมีความสดขึ้น

ง. เพื่อให้สีเรียบเป็นพื้นเดียวกัน

20. ข้อใดคือลักษณะเด่นของการวาดภาพระบายสี

ก. ถ่ายทอดรายละเอียดได้เหมือนจริงทุกประการ

ข. ถ่ายทอดผลงานโดยสื่อความรู้สึกของผู้เขียนได้

ค. สีสด เก็บรักษาไว้นาน

ง. ภาพแสดงความรู้สึกทันทีที่เห็นได้

21. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับการปั้นดินเหนียว

- ก. การนำวัสดุที่เป็นเนื้ออ่อนมาปั้นให้เป็นผลงาน 2 มิติ
  - ข. การนำดินเหนียวมาผ่านกระบวนการปั้นให้เป็นรูปทรงตามต้องการด้วยมือและอุปกรณ์ชนิดต่างๆ
  - ค. การนำดินเหนียวมาผ่านกระบวนการเพิ่มหรือลด
  - ง. รูปร่างรูปทรงที่เกิดจากการทำแม่พิมพ์
22. งานปั้นดินเหนียวแบบนูนต่ำมีลักษณะเป็นอย่างไร
- ก. เป็นหลุมลึกลงไปในฐานะรองรับ
  - ข. วางบนแท่นสูงมองเห็นชัดเจน
  - ค. มีฐานรองรับนูนขึ้นจากพื้นเล็กน้อยมองเห็นด้านหน้าด้านเดียว
  - ง. มีฐานยกขึ้นสูงมองเห็นรูปได้รอบด้าน
23. รูปปั้นที่นูนขึ้นมาจากพื้นครึ่งหนึ่งมองเห็นชัดทั้งด้านหน้าและด้านข้างเป็นงานปั้นในข้อใด
- ก. งานปั้นแบบนูนต่ำ
  - ข. งานปั้นแบบนูนสูง
  - ค. งานปั้นแบบลอยตัว
  - ง. งานปั้นแบบกึ่งลอยตัว
24. งานปั้นรูปที่มองเห็นได้ทั้งด้านหน้าและด้านข้าง ด้านหลังเรียกว่าอะไร
- ก. งานปั้นแบบนูนต่ำ
  - ข. งานปั้นแบบนูนสูง
  - ค. งานปั้นแบบลอยตัว
  - ง. งานปั้นแบบกึ่งลอยตัว
25. รูปปั้นดินเหนียวแบบจินตนาการ มีลักษณะอย่างไร
- ก. รูปปั้นที่แสดงความเชื่อศรัทธาทางศาสนา
  - ข. รูปปั้นที่ปรับปรุงตัดทอนจากธรรมชาติ
  - ค. รูปปั้นที่ดัดแปลงให้เหนือจริงแบบอุดมคติ
  - ง. ถูกทุกข้อ
26. วิธีการเตรียมดินเหนียว ควรทำอย่างไร ตามลำดับ
- ก. ล้างดิน > หมักดิน > นวดดิน
  - ข. หมักดิน > ล้างดิน > นวดดิน
  - ค. นวดดิน > หมักดิน > ล้างดิน
  - ง. หมักดินและนวดดินเท่านั้น
27. งานปั้นดินเหนียวแต่ยังไม่เสร็จ มีวิธีการปั้นไม่ให้แตกได้อย่างไร

- ก. นำไปแช่น้ำไว้
- ข. พอกดินที่งานปั้นให้หนา
- ค. พรมน้ำทิ้งไว้
- ง. ใช้ผ้าพรมน้ำให้หมาดคลุมทับไว้หลังปั้น

28. ข้อใดคือการขึ้นรูปแบบอิสระ

- ก. นำดินมารีดเป็นแผ่นแล้วใช้เครื่องมือปั้นตัด นำมาต่อให้เป็นรูปต่างๆ
- ข. นำกระดาษหนังสือพิมพ์มาปั้นเป็นรูปทรงเรขาคณิตแล้วนำดินเป็นแผ่นมาพอกบนกระดาษ
- ค. คลึงดินให้เป็นเส้นกลมยาว แล้วนำไปขดบนแผ่นที่เตรียมไว้
- ง. นวดดินแล้วบีบขึ้นรูปด้วยมือ

29. การขึ้นรูปแบบขด มีวิธีการทำอย่างไร

- ก. นำดินมารีดเป็นแผ่นแล้วใช้เครื่องมือปั้นตัด นำมาต่อให้เป็นรูปต่างๆ
- ข. นำกระดาษหนังสือพิมพ์มาปั้นเป็นรูปทรงเรขาคณิตแล้วนำดินเป็นแผ่นมาพอกบนกระดาษ
- ค. คลึงดินให้เป็นเส้นกลมยาว แล้วนำไปขดบนแผ่นที่เตรียมไว้
- ง. นวดดินแล้วบีบขึ้นรูปด้วยมือ

30. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับการขึ้นรูปแบบลอยตัว

- ก. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เตรียมพื้นร่างภาพ พอกดิน ใช้เครื่องมือตกแต่งรูปทรง
- ข. นวดดินให้เหนียว พอกดินที่พื้นให้หนา แล้วใช้เครื่องมือปั้นขูดให้เป็นรูป
- ค. ขดดินให้เป็นรูปทรงกลมใช้มือลูบดินประสานให้เรียบ พอกดินตกแต่งรูปทรงที่ต้องการ
- ง. พอกดินให้เป็นแท่งสี่เหลี่ยมใช้เครื่องมือปั้นขูดแต่งรูปทรง

31. ข้อใดคือความหมายที่ถูกต้องของ “การพิมพ์ภาพ”

- ก. รูปภาพ สัญลักษณ์ ที่เกิดจากการขีดเขียน แกะสลัก ลงบนวัสดุที่เป็นแม่พิมพ์ แล้วนำมากดลงบนกระดาษหรือวัสดุต่างๆที่ต้องการพิมพ์
- ข. กระบวนการพิมพ์ที่มีลวดลายบนแม่พิมพ์นำมาพิมพ์ลงบนกระดาษ
- ค. การนำแม่พิมพ์ที่ถูกทาด้วยสี หรือ หมึก มากดประทับลงบนกระดาษ
- ง. การประทับรอย โดยใช้แม่พิมพ์ให้เกิดเป็นร่องรอยของสีและหมึกบนกระดาษ

32. วัสดุที่ใช้ในการทำแม่พิมพ์ คือ ข้อใด

- ก. ดินเหนียว
- ข. หิน
- ค. ไม้
- ง. เหล็ก

33. ภาพพิมพ์จารเข้ม ภาพพิมพ์กัศกรคือภาพพิมพ์ในข้อใด

- ก. พิมพ์นูน

- ข. พิมพ์ร่องลึก
  - ค. พิมพ์พื้นราบ
  - ง. พิมพ์ฉลุ
34. แกะให้เป็นลวดลายใช้หมึกกลิ้งลงบนแผ่นแม่พิมพ์ร่องลึก ไม่ต้องการให้ติดหมึกกลิ้งลงไป
ประทับให้เกิดภาพ คือการทำแม่พิมพ์ในข้อใด
- ก. พิมพ์แกะไม้
  - ข. พิมพ์กดกรด
  - ค. พิมพ์ผิวเรียบ
  - ง. พิมพ์ฉลุ
35. วิธีการพิมพ์ใช้ส่วนต่างๆของร่างกาย พิมพ์ให้เกิดลักษณะได้หลากหลายที่สุดคือข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์ลายฉลุ
  - ข. ภาพพิมพ์นิ้วมือ
  - ค. ภาพพิมพ์ภู
  - ง. ภาพพิมพ์จากเศษวัสดุ
36. วิธีการพิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen) เป็นการพิมพ์ที่มีพัฒนาการจากการพิมพ์ข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์ด้วยฟองสบู่
  - ข. ภาพพิมพ์กระดาษ
  - ค. ภาพพิมพ์ลายฉลุ
  - ง. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
37. “การพ่นหรือป้ายสีผ่านช่องที่ฉลุ” คือวิธีการพิมพ์ข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์กระดาษ
  - ข. ภาพพิมพ์ด้วยฟองสบู่
  - ค. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
  - ง. ภาพพิมพ์ลายฉลุ
38. การพิมพ์ภาพที่แสดงถึงลักษณะของพื้นผิวที่อาจเรียบหรือขรุขระซึ่งเกิดขึ้นจากการถู เป็น
วิธีการพิมพ์ภาพข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์พีช
  - ข. ภาพพิมพ์จากเศษวัสดุ
  - ค. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
  - ง. ภาพพิมพ์ภู
39. การพิมพ์ใช้แม่พิมพ์จากวัสดุต่าง ๆ จะเกิดลวดลายเฉพาะของวัสดุนั้นๆ เพื่อมาสังสรรค์
การพิมพ์ได้อย่างหลากหลายตามจินตนาการ คือวิธีการพิมพ์ในข้อใด
- ก. ภาพพิมพ์นิ้วมือ
  - ข. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
  - ค. ภาพพิมพ์จากเศษวัสดุ
  - ง. ภาพพิมพ์ลายฉลุ

40. “วัสดุที่นำมาพิมพ์ควรเป็นวัสดุพื้นผิวที่ราบเรียบหรือมีความสูงไม่มาก ไม่ควรนูนสูงนูนเกินไป เพราะจะมีผลในขณะที่กำลังพิมพ์ลงบนวัสดุนั้น” จากข้อความข้างต้นเป็นคำแนะนำในการเลือกวัสดุในการพิมพ์ของวิธีการพิมพ์ข้อใด

- ก. ภาพพิมพ์ลายฉลุ
- ข. ภาพพิมพ์จากเศษวัสดุ
- ค. ภาพพิมพ์กดลอกลาย
- ง. ภาพพิมพ์นิ้วมือ

กระดาษคำตอบ

เรื่อง การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

แบบทดสอบ						
ข้อ	คำตอบ	คะแนน		ข้อ	คำตอบ	คะแนน
1				21		
2				22		
3				23		
4				24		
5				25		
6				26		
7				27		
8				28		
9				29		
10				30		
11				31		
12				32		
13				33		
14				34		

15				35		
16				36		
17				37		
18				38		
19				39		
20				40		

เฉลยคำตอบแบบทดสอบหลังอบรม

เรื่อง การสอนศิลปศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะ

แบบทดสอบ						
ข้อ	คำตอบ	คะแนน		ข้อ	คำตอบ	คะแนน
1	ก			21	ข	
2	ก			22	ค	
3	ก			23	ข	
4	ก			24	ค	
5	ค			25	ง	
6	ก			26	ก	
7	ข			27	ง	
8	ง			28	ง	
9	ค			29	ค	
10	ข			30	ข	
11	ก			31	ก	
12	ง			32	ค	
13	ง			33	ข	
14	ค			34	ก	
15	ง			35	ข	
16	ค			36	ค	
17	ข			37	ง	
18	ข			38	ง	
19	ง			39	ค	

20	n			40	q	
----	---	--	--	----	---	--

r